

L A P I N L A H T I

Talousarvio 2026

**Taloussuunnitelma
2027–2028**

1 Kunnanjohtajan katsaus	3
2 Talousarvion yleisperustelut	5
2.1 Strategia	12
2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys.....	14
2.3 Riskit ja riskienhallinta.....	14
2.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous	17
2.5 Alijäämän kattamista koskevat toimenpiteet	18
2.6 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset	18
3 Käyttötalous palvelualoitain	20
3.1 Hallintopalvelut.....	20
3.2 Keskusvaalilautakunta	20
3.3 Tarkastuslautakunta.....	20
3.4 Kunnanhallitus.....	21
3.5 Elinkeinopalvelut	22
3.6 Ympäristöterveyspalvelut	22
3.7 Hallintopalvelujen strategiset tavoitteet.....	24
3.8 Hyvinvointipalvelut	31
3.9 Sivistyspalvelut.....	37
3.10 Sivistyspalveluiden strategiset tavoitteet.....	41
3.11 Tekniset palvelut	43
3.12 Teknisten palveluiden strategiset tavoitteet	49
4 Tuloslaskelmaosa	52
4.1 Lapinlahden kunta	52
4.2 Viitostien Ykköstilat Oy.....	54
4.3 Lapinlahden Kaskihovi Oy.....	54
4.4 Lapinlahden Vesi Oy	55
5 Investointiosa	56
6 Rahoitusosa	58

1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2026 on Lapinlahden kunnalle merkityksellinen käännekohta. Olemme siirtymässä vaiheeseen, jossa talouden tasapainottamissuunnitelman toimet alkavat näkyä konkreettisesti arjessa ja taloudessa. Valtuuston marraskuussa 2024 hyväksymä talouden tasapainotusohjelma vuosille 2024–2026 on ollut ohjenuoramme, ja sen johdonmukainen toimeenpano on kantanut hedelmää: vuoden 2026 talousarvio on ylijäämäinen noin 102 000 euroa. Tämä on merkki siitä, että olemme onnistuneet vaikeassa mutta välttämättömässä sopeutustyössä. Samalla tuleva vuosi 2026 on viimeinen vuosi tasapainottamissuunnitelmasta.

Suurien muutosten keskellä kunnan talousarvio on koko suunnittelukauden osalta tasapainoinen. Ylijäämää arvioidaan kertyvän maltillisesti joka vuosi - vuosina 2026–2028 yhteensä vajaan 400 000 euroa. Ylijäämä on kuitenkin maltillinen suhteessa kunnan talouden kokoon tai taseeseen, joten varaa lipsua ei ole. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kunnan taseessa oli 1,2 miljoonaa euroa kertynyttä ylijäämää.

Tasapainottamissuunnitelman mukaiset toimet – organisaation keventäminen, palveluverkon uudistaminen ja toimintatapojen muutos – ovat olleet haastavia, mutta ne luovat pohjan kestävälle taloudelle. Henkilöstövähennykset on toteutettu pääosin luonnollisen poistuman kautta, ja yhteistoimintamenettelyssä saavutettu rakentava ilmapiiri on ollut arvokas. Kiitän henkilöstöä sitoutumisesta ja joustavuudesta tässä prosessissa.

Vuoden 2026 tärkein tehtävä on varmistaa, että tasapainottamissuunnitelman mukainen toimintamalli vakiintuu ja kehittyy vieläkin toimivammaksi. Kun käyttötalous on hallinnassa, voimme suunnata voimavaroja kunnan kehittämiseen ja elinvoiman vahvistamiseen. Tämä tarkoittaa investointeja, jotka tukevat kuntalaisten hyvinvointia ja yritystoiminnan kasvua – vielä voimassa olevan kuntastrategiamme mukaisesti: Intohimona elää ja yrittää. Talousarvioesitys on laadittu vastaamaan muutenkin nykyisen kuntastrategian tavoitteita, mutta odotan jo innolla ensi vuonna valmistuvaa uutta kuntastrategiaa ja sen mukanaan tuomia muutoksia painotuksiin.

Kunnan päättämiin veroprosentteihin ei tehdä muutoksia. Kunnallisveroprosenttina säilyy 9,40 %. Verotuloja arvioidaan kertyvän yhteensä noin 20,6 miljoonaa euroa, joka on vajaa miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Valtionosuuksia arvioidaan ensi vuonna kertyvän 5,8 miljoonaa euroa, joka on suunnilleen saman verran kuin vuonna 2025. On harmi, että valtionosuusuudistus ei toteudu tällä hallituskaudella, sillä niin sanotun sote-hännän katkaiseminen valtionosuuksien laskentaperusteesta olisi ollut todennäköisesti Lapinlahden etu.

Ensi vuonna kunnan nettoinvestointitaso säilyy maltillisena noin 1,75 miljoonassa eurossa. Ensi vuonna tehdään vielä katuverkon peruskorjauksia muun muassa Peltoniemen alueelle, Leppäsyrintielle ja Pappilanpellon alueelle. Merkittävin yksittäinen investointi häämöttää kuitenkin jo suunnitelmavuosilla. Vuosille 2027 ja 2028 ajoittuu uuden liikuntahallin rakentaminen, joka korvaa nykyisen monitoimitalon. Liikuntahallin on työlukuna arvioitu maksavan noin 10 miljoonaa euroa, ja se tulee viemään merkittävän osan kunnan tulevasta investointikyvystä.

Kokonaislainamäärä vuoden 2025 tilinpäätöksessä ennakoidaan olevan 32,7 miljoonaa euroa, jossa on laskua noin 3,9 miljoonaa euroa vuodesta 2024. Ensi vuonnakin lainamäärä jatkaa laskuaan ollen vuoden 2026 lopussa 29,8 miljoonaa euroa. Tämä on hyvä suunta, sillä Lapinlahti on tällä hetkellä Pohjois-Savon 3. velkaisin kunta - toivottavasti emme ole sitä enää tulevaisuudessa. Harmillisesti kuitenkin tuleva liikuntahalli-investointi kääntää lainamäärän taas väliaikaisesti kasvuun.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kunnan rooli elinvoiman ja hyvinvoinnin edistäjänä korostuu entisestään. Vuoden 2025 alusta TE-palvelut siirtyivät kuntien vastuulle, mikä tarjoaa meille mahdollisuuden tiivistää yhteistyötä yritysten ja työllisyystoimijoiden kanssa. Lisäksi kunnat vastaavat mm. elinkeinopalveluluista, teknisestä toimesta, varhaiskasvatuksesta, perus- ja lukio-opetuksesta, vapaa-ajasta, liikunnasta ja kulttuurista. Laajasti ymmärtäen vastaamme kaikesta, mikä vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointi, työllisyys ja osaaminen ovat avainasemassa Lapinlahden tulevaisuudessa.

Kehittämishankkeet ovat jatkossakin keskeinen osa kunnan strategiaa. Mainittakoon esimerkiksi Kulttuuriroihu-hanke, joka jatkuu ja tuo uusia mahdollisuuksia kulttuuri- ja luontomatkailun saralla. Niin ikään Suoniemen kiertotalousalueen kehittämistyö on edennyt, ja sen vaikutukset näkyvät jo alueen elinvoimassa.

Lisäksi työn alla olevat uusiutuvan energian hankkeet tarjoavat kunnalle sekä taloudellisia että ympäristöhyötyjä – ne ovat osa pitkän aikavälin kestävästä kasvusta, työstä ja toimeliaisuudesta.

Kun aloitin Lapinlahdella syyskuussa 2023, ensimmäisiä tehtäviäni oli ehdottaa kunnanhallitukselle talouden tasapainottamissuunnitelman laatimista. Vaikka talouden tasapainottaminen on ollut raskas prosessi, se on ollut välttämätön. Nyt on aika katsoa eteenpäin: vahvistaa kunnan vetovoimaa, kehittää palveluja vastaamaan muuttuvia tarpeita ja rakentaa Lapinlahdesta entistä houkuttelevampi paikka asua ja yrittää. Yhdessä kuntalaisten, luottamushenkilöiden ja henkilöstön kanssa voimme varmistaa, että Lapinlahden tulevaisuus on valoisa.

Henri Ruotsalainen

Kunnanjohtaja

2 Talousarvion yleisperustelut

Valtuuston 11.11.2024 hyväksymän taloudentasapainottamisohjelman vaikutukset näkyvät jo vuoden 2025 ennakoidussa tilinpäätöksessä kohentuvana tuloksena. Kunnan talouden liikkumavara on edelleen kapea toteutetuista talouden tasapainottamistoimista huolimatta.

Sote-kiinteistöjen myynti tytäryhtiö Viitostien Ykköstilat Oy:lle siirtää riskit Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuokraamista tiloista kunnalta tytäryhtiölle. Siirto näkyy talousarviossa kunnan osalta vuokratulojen ja kiinteistömenojen merkittävänä vähenemisenä, samoin kuin poistojen vähenemisenä. Myynti lisää noin 150 000 euroa kiinteistöveroja vuositasolla sekä vähentää kunnan peruskorjauksen investointitarpeita.

Investointien tiukkaa linjaa jatketaan vielä vuonna 2026, mutta seuraaville vuosille 2027–2028 esitetään liikuntahalliin investointia.

Yleinen kustannustason nousu, keskimääräistä korkeammat palkankorotukset ja korkotason jääminen aiempaa korkeamalle tasolle sekä investointitarpeet tuovat paineita menojen kasvuun tulevinakin vuosina.

Vuoden 2024 tilinpäätöksen jälkeen taseessa on ylijäämää 1,2 miljoonaa euroa. Viimeisimmän ennusteen mukaan vuoden 2025 tilinpäätös on noin 0,67 milj. euroa ylijäämäinen alkuperäisen talousarvion - 0,13 milj. euron sijaan. Lisäksi tulosta parantaa vielä noin 0,9 milj. euroa Sote-kiinteistöjen myyminen.

Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 1.9.2025 talousarvion valmistelun pohjaksi raamin, jonka tulos oli ylijäämäinen lähes 0,1 miljoonaa euroa. Raamin valmistelussa toimintakuluissa huomioitiin palkankorotukset henkilöstökuluissa 3,5 %, sekä muut pienemmät tiedossa olevat kustannusten muutokset. Muutoin raamin valmistelussa huomioitiin kuluvan vuoden talousarvio ja valmisteluhetken tilinpäätösennuste.

Lapinlahden kunnan työttömyysaste oli syyskuussa 10,7 %, kun vastaavana aikana viime vuonna (9/2024) työttömyysaste oli 8,7 %. Pohjois-Savon työttömyysaste oli syyskuussa 11,4 %. Syyskuussa pitkäaikaistyöttömiä oli 176 (edellinen vuosi 115). Lapinlahdella oli Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuonna 2023 yhteensä 2648 työpaikkaa. Työpaikkojen omavaraisuusaste oli 76,8 %.

Vuoden 2025 aikana Lapinlahden kunnan väkiluku on vähentynyt syyskuun ennakkotietojen mukaan 58 henkilöä. Ennakkoväkiluku 30.9.2025 on 8 831 henkilöä.

Koko maakunnan väkiluku väheni asukkaalla tammi-heinäkuussa 502 henkilöllä. Vuonna 2024 väkiluku kasvoi tammi- syyskuussa 472 henkilöllä. Maakunta kärsi muuttotappiota muualle Suomeen 402 henkeä (vuosi sitten voittoa 42 henkeä). Ulkomailta Pohjois-Savo sai muuttovoittoa 670 henkilön verran. Yhdelläkään Pohjois-Savon seudulla ei väestö lisääntynyt.

Osastojen tuli valmistella vuoden 2025 talousarvioesitykset 15.11.2025 mennessä. Esitykset perustuivat kunnanhallituksen lautakunnille asettamaan raamiin. Raamin alittivat hallinto-osasto 57 000 eurolla ja sivistysosasto 346 000 eurolla. Tekninen osasto ylitti raamin 190 000 eurolla ja hyvinvointipalvelut 54 000 eurolla. Teknisen osaston raamin ylitys johtuu Suoniemen alueen kaavoittamisesta ja yksityistien kunnostamisen avustamisesta. Hyvinvointipalvelut ylitys johtuu raamissa huomiomatta jääneistä henkilömenojen kasvusta.

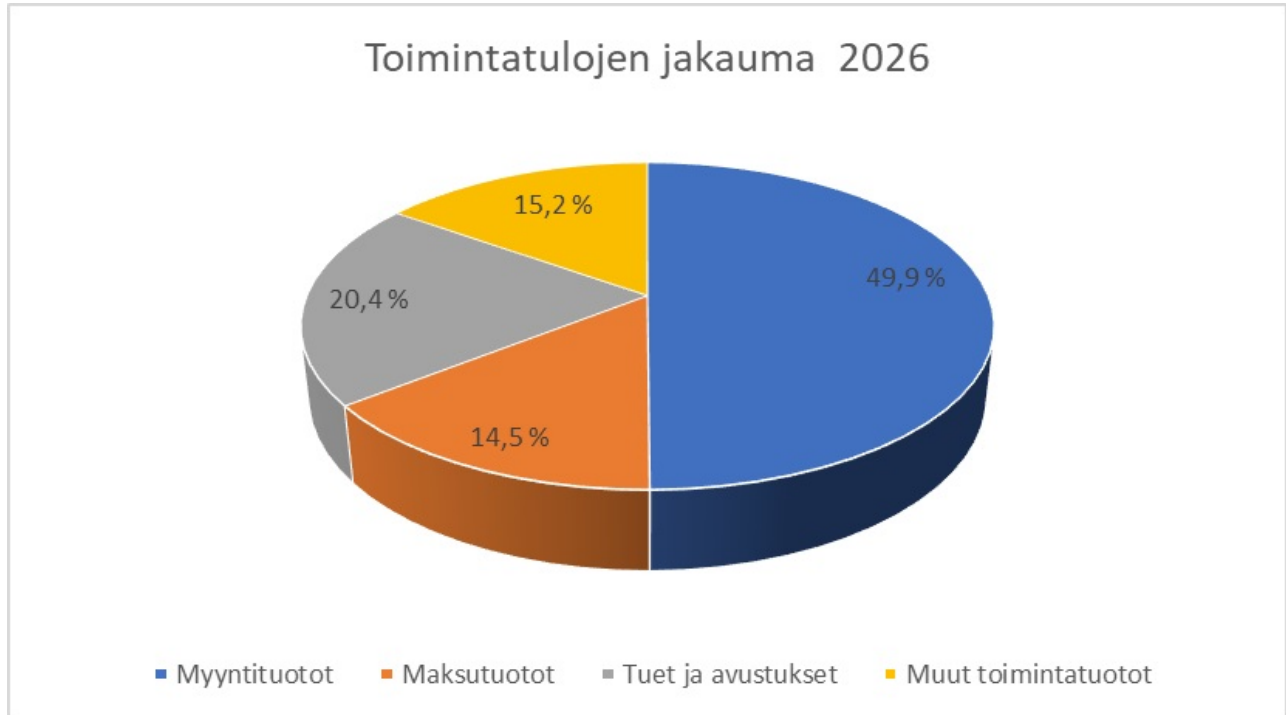
Vuoden 2026 talousarvio on ylijäämäinen noin 103 000 euroa. Toimintamenot laskeva 4 % eli noin 1,1 miljoonaa euroa ja toimintatulot laskevat peräti 56 %. Muutos johtuu Sote-kiinteistöjen myymisestä Viitostien Ykköstilat Oy:lle. Toimintakate heikkenee noin 9 %. Suunnitelmavuodet 2027 ja 2028 ovat ylijäämäisiä 200 000 euroa ja 76 000 euroa.

Tulot, menot ja toimintakate

Tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintatulot ovat 2,6 miljoonaa euroa, joka on 56 % vähemmän kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa. Toimintatulojen lasku johtuu Sote-kiinteistöjen myymisestä Viitostien Ykköstilat Oy:lle. Toimintatuloista myyntitulot ovat 49,9 %, maksutuotot 14,5 %, tuet ja avustukset

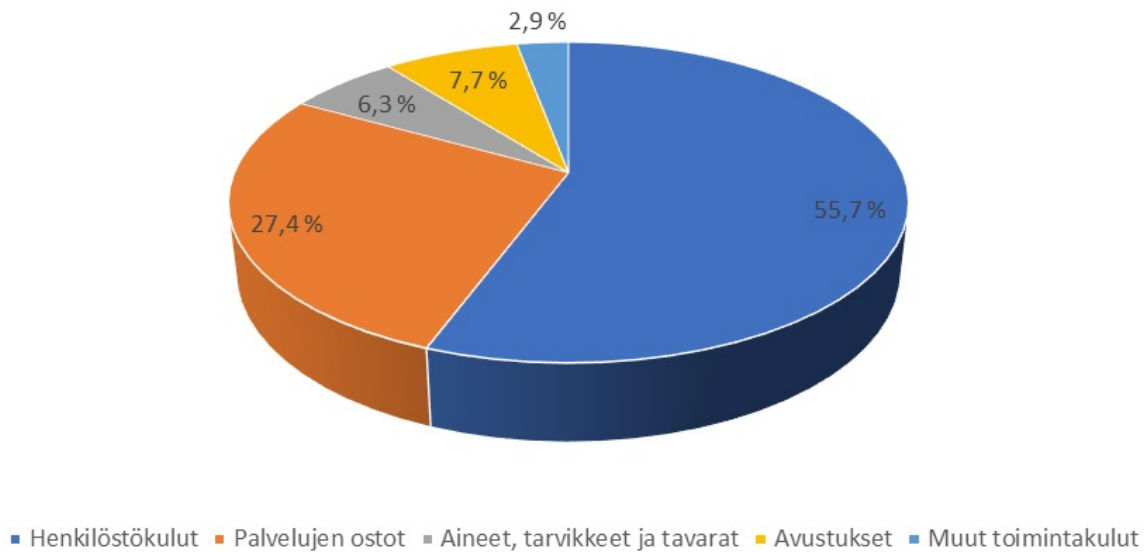
20,4 % ja muut toimintatuotot 15,2 %. Sivistysosaston osuus toimintatuotoista on suurin eli 45,8 % (1,2 miljoonaa euroa), seuraavaksi eniten toimintatuloja on teknisellä osastolla 35,8 % (0,9 miljoonaa euroa).

Verotulojen osuus kunnan kokonaistuloista on 71,1 %, valtionosuuksien osuus on 19,8 % ja myyntituotot 4,5 %. Muiden tuloryhmien osuudet ovat pienempiä.

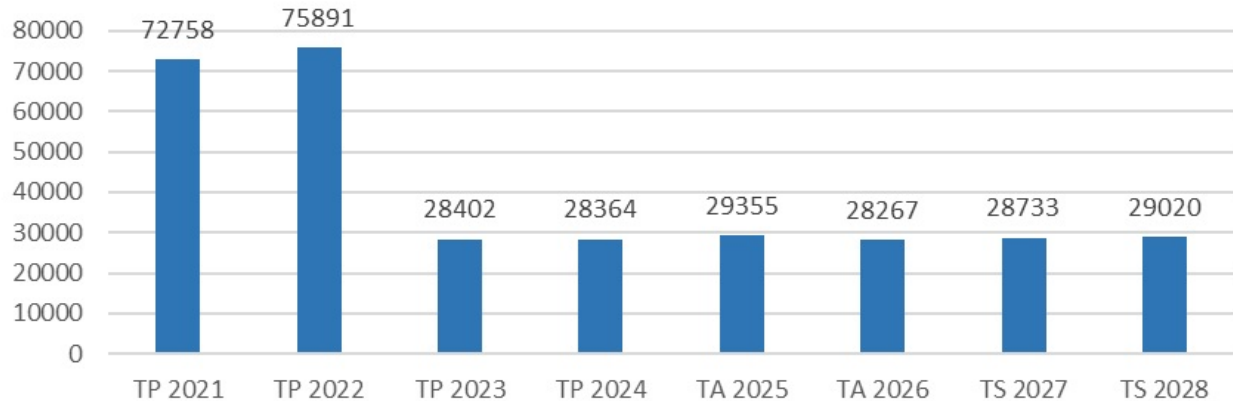
Tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintamenot ovat 28,3 miljoonaa euroa. Kulut laskevat noin 3,7 % (1,1 miljoonaa euroa) vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Henkilöstökuluissa on huomioitu palkkojen korotukset 3,5 % ja muutokset sivukuluissa. Henkilöstökulujen osuus on 55,7 %, palvelujen osuus 27,4 %, aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden osuus 6,3 %, avustusten osuus 7,7 % ja muiden toimintakulujen osuus 2,9 %. Sivistysosaston osuus toimintamenoista on suurin eli 61,0 % (15,6 miljoonaa euroa). Toiseksi suurin on tekninen osasto eli 15,3 % (3,9 miljoonaa euroa). Henkilöstömenojen osuus kaikista menoista on vähentynyt vuoden 2024 talousarvioon nähden 1,7 %.

Toimintamenojen jakauma 2026

Toimintamenot 2021-2028

(1000€)

Palkkausmäärärahat on budjetoitu kaikille vakinaisessa palvelussuhteessa oleville. Vakinaisen henkilöstön määrä on noin 250 henkilöä. Sijaisia ja määräaikaisia työntekijöitä varten ovat erilliset määrärahat. Henkilöstön ja muiden resurssien yksityiskohtaiset esitykset sisältyvät kunkin osaston talousarvioesitykseen ja ovat hyväksytyn taloudentasapainottamisohjelman mukaiset.

Palkkausmäärärahat on laskettu lokakuun 2025 palkkojen perusteella, joihin on lisätty 3,5 % korotusvara. Muina palkan sivukuluina on laskettu 21,3 %. Lisäksi KEVA-tasausmaksua on 0,43 milj. euroa. Kokous- ja vuosipalkkioihin on varattu 143 600 euroa.

Verotulot

Lapinlahden valtuuston vahvistamat vuoden 2025 veroprosentit ovat seuraavat:

tulovero	9,4 %
yleinen kiinteistövero	1,2 %
maapohjan kiinteistövero	1,3 %
vakituisten asuinrakennusten kiinteistövero	0,6 %
muiden asuinrakennusten kiinteistövero	1,2 %
voimalaitoksen kiinteistövero	3,1 %
rakentamattoman rakennuspaikan vero	2,0 %
yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	ei määritelty

Verotulojen kertymäarvio perustuu Kuntaliiton syyskuussa julkaisemaan kuntakohtaiseen veroennustekehikkoon. Tuloveroa arvioidaan kertyvän 15,9 miljoonaa euroa, joka on noin 0,4 miljoonaa euroa eli enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Efektiivinen veroaste on 7,01 % vuonna 2025.

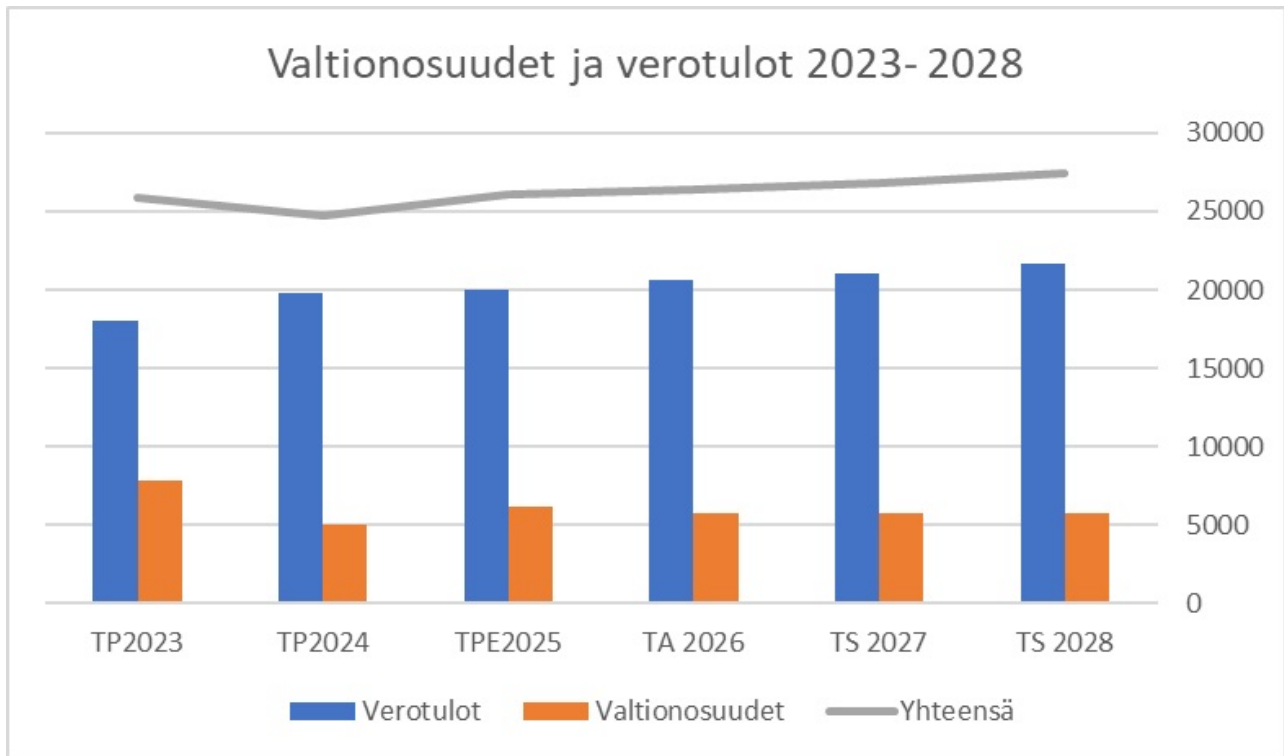
Yhteisövero arvioidaan kertyvän 1,7 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan noin 2,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2025 talousarvioon on arvioitu verotulokertymät seuraavasti:

Verokertymä	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS2026	TS2027
Tulovero	15 404 417	15 422 000	15 964 000	3,5 %	16 305 000	16 554 000
Yhteisövero	1 536 810	1 596 000	1 710 000	7,1 %	1 596 000	1 629 000
Kiinteistövero	2 805 418	2 837 000	2 940 000	3,6 %	2 837 000	2 837 000
Yhteensä	19 746 645	19 855 000	20 614 000	3,8 %	20 738 000	21 020 000

Valtionosuudet

Valtionosuuden kokonaismääräksi arvioidaan 5,8 miljoonaa euroa, mikä on 0,3 miljoonaa euroa (- 5,8 %) vähemmän kuin kuluvan vuoden tilinpäätösennuste. Verotuloihin perustuva tasaus on 4 828 692 euroa, peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta - 449 613 euroa ja veromenetysten kompensatio 1 221 069 euroa. Valtionosuudet on budjetoitu VM:n ennakkolaskelman mukaisesti.

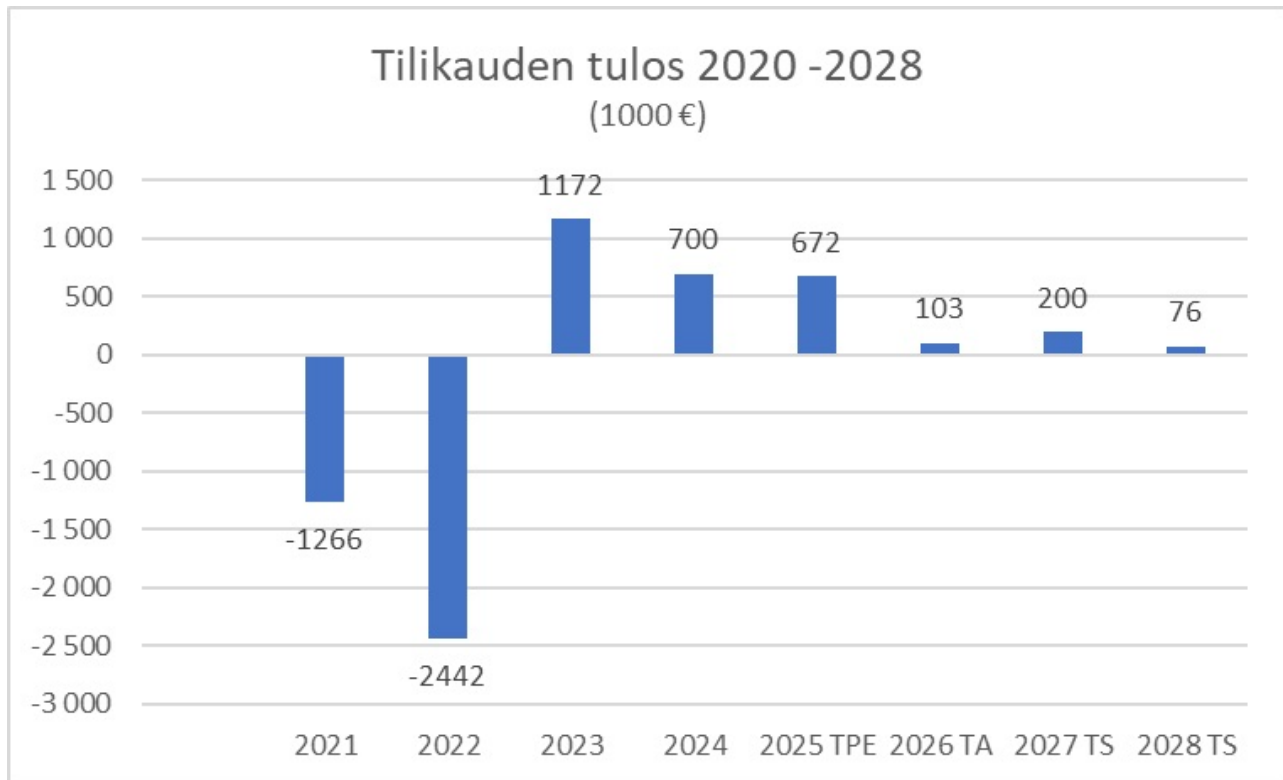
Tilikauden tulos

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus, joka osoittaa minkä verran jää katettavaa verotuloilla ja valtionosuuksilla toiminnan kuluista. Vuoden 2025 talousarvion toimintakate oli -23,4 milj. euroa ja vuoden 2026 talousarviossa toimintakate on -25,6 miljoonaa euroa. Toimintakate heikkenee 9,4 %.

Rahoitustuotot ovat 1 215 000 euroa ja rahoituskulut 670 000 euroa. Korkotuotot ovat arvion mukaan 1,0 milj. euroa. Korkotuottoihin sisältyy pääomallainan korkotuotto Lapinlahden Vesi Oy:ltä ja Viitostien Ykköstilat Oy:ltä sekä lainan korkotuotto Viitostien Ykköstilat Oy:ltä. Muut rahoitustuotot ovat arvion mukaan 1,2 miljoonaa euroa. Muut rahoitustuotot koostuvat osingoista ja muista tuotoista. Pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen korkokuluiksi arvioidaan 650 000 euroa ja muut rahoituskulut ovat 20 000 euroa.

Vuosikate ilmoittaa kuinka paljon tulorahoituksesta jää juoksevan toiminnan kulujen jälkeen käytettäväksi investointeihin. Vuoden 2025 talousarvion vuosikate on 2,30 miljoonaa euroa. Vuosikate kattaa poistot 104,5 prosenttisesti, sillä poistot ovat 2 200 000 euroa.

Tilikauden tulos poistojen jälkeen muodostuu 102 796 euroa ylijäämäiseksi. Tasapainottamissuunnitelma ja henkilöstövähennykset vaikuttavat kuitenkin taloutta tervehdyttävästi niin, että vuosi 2027 on ylijäämäinen noin 200 000 euroa ja vuosi 2028 on ylijäämäinen noin 76 000 euroa. Taloussuunnitelma on siis kuntalain mukaisesti tasapainossa tai ylijäämäinen.

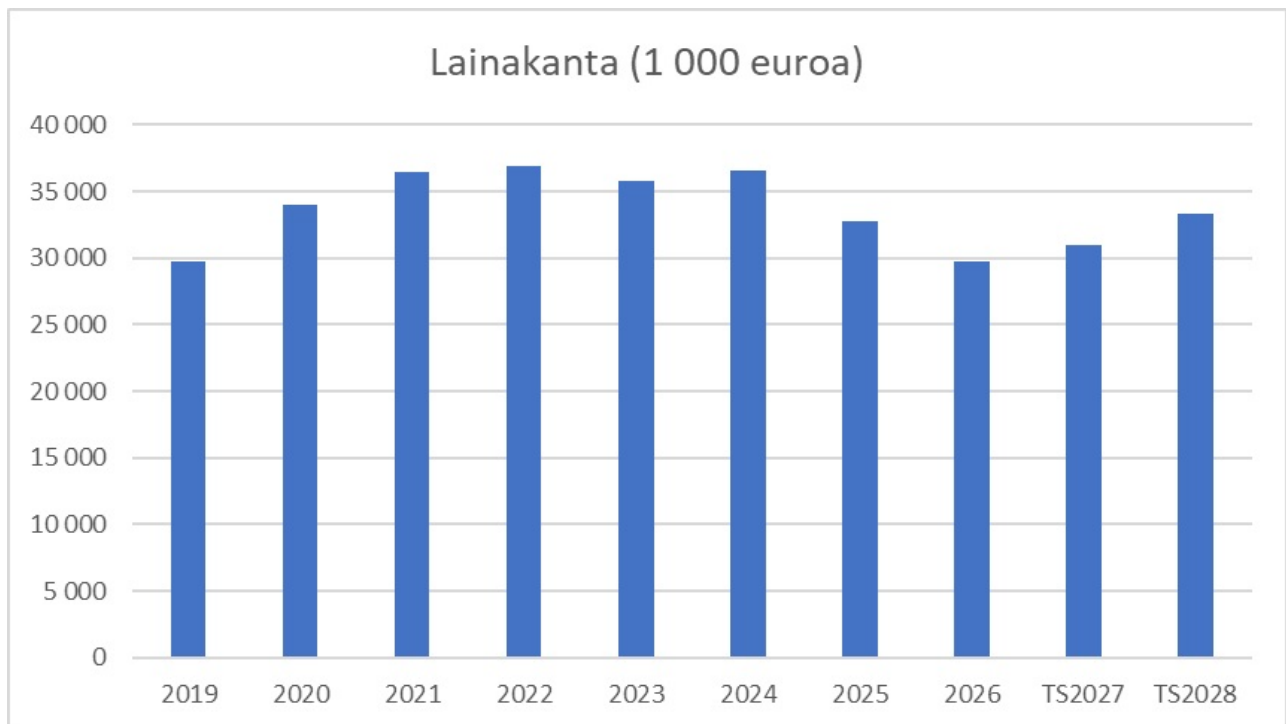
Investointiosa

Talousarvioehdotuksessa investointien kokonaismääräksi on esitetty 2,1 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2026 suurin yksittäinen kohde on Peltoniemen alueen katujen saneeraus. Esityksen mukaan kohteeseen on varattu 400 000 euroa.

Suunnitelmavuoden 2027 nettoinvestoinnit ovat 3,9 miljoonaa euroa ja vuoden 2028 puolestaan 7,5 miljoonaa euroa. Investointiosassa esitellään investointihankkeet sitovuustasolla ja hankkeittain.

Rahoitusosa

Kunnan pitkäaikaisten lainojen määrä talousarviovuoden 2026 alussa on noin 32,7 miljoonaa euroa (3705 eur/as). Talousarviovuoden 2026 päättyessä lainamäärä olisi noin 29,8 miljoonaa euroa (3 370 eur/as). Rahoituslaskelma perusteluineen on esitetty luvussa 6. Kunnan lainamäärä kääntyy suunnitelmakaudella nousuun investointien kasvaessa.

2.1 Strategia

Strategia ohjaa koko kuntakonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategiaprosessissa on keskeinen, koska se linjaa tavoitteet. Tavoitteisiin konkreettisen sisällön tekevät toimialat omissa toiminta- ja käyttösuunnitelmissa, jotka hyväksytään lautakunnissa ja kunnanhallituksessa.

Kuntastrategiassa Lapinlahti - intohimona elää ja yrittää määrittellään kunnan tahtotilaksi vuosille 2022–2025. Strategian päivitys vuosille 2025–2029 on työn alla. Strategiassa esitetään visio, toiminta-ajatus sekä arvot. Vision saavuttamiseen on valittu viisi strategista kärkeä ja niille on määritelty tavoitteet.

Tahtotila

Lapinlahden kunnan tahtotila on olla hyvän elämän mahdollistajana houkutteleva elinympäristö kodille ja yrityksille.

Arvot

Arvomme on lapinlahtihenki eli olemme yhteisöllinen, aktiivinen, avoin, kestävä ja visionäärinen.

Strategiset kärkitavoitteet

Lapinlahti on visionäärinen ja tekevä kunta

Yksi keskeisistä tavoitteista on idea- ja kokeilukulttuurin rakentaminen, jossa rohkaistaan tavoitelähtöiseen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin. Luomme kulttuurin, joka rohkaisee tavoitelähtöiseen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin sekä rakennamme prosessin ideoiden keräämiselle, kehittämiselle ja testaamiselle.

Kehitämme kuntaa ekologisesti kestäväällä tavalla ottamalla päätöksenteossamme huomioon ympäristövaikutukset sekä toteutamme ja seuraamme ilmastosuunnitelmaa 2021–2035.

Lisäämme Lapinlahden tunnettuutta keskittymällä viestinnässä strategiaan kärkitavoitteisiin sekä vahvistamme kunnan mainetta hyvänä työnantajana, millä on tarkoitus varmistaa parhaiden osaajien rekrytointi.

Palvelemme intohimoisesti

Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita, jolloin henkilöstömme tekee merkityksellistä ja arvoa tuottavaa työtä. Tavoitteenamme on sujuvoittaa ja tehostaa palveluketjujen toteutusta kuuntelemalla asiakasta ja palvelujen toteuttajia. Ottamalla henkilöstö mukaan palvelujen suunnitteluun ja panostamalla johtamiseen, työ tuntuu merkityksellisemmältä ja lisää arvostuksen tunnetta sekä työhyvinvointia. Lapinlahden palveluita kehitetään ennakoivasti palautteen, ideoiden ja kokeilujen avulla.

Henkilöstömme voi hyvin ja kokee työnsä merkitykselliseksi. Tätä turvataan oallistavalla ja kannustavalla johtamisella. Toimintamme on asiakaskeskeistä, joustavaa sekä aloitteellista. Henkilöstömme osaaminen on ajan tasalla ja jokaisella on selkeä rooli strategian toteuttamisessa sekä urapolun suunnittelu on osa kehityskeskusteluja

Edistämme perhemyönteisyyttä teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Päätöksenteossamme huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Hyvinvointipalvelumme ovat kuntalaisten toiveista ja tarpeista lähteviä huomioiden kuntatalouden mahdollisuudet. Tiivis yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa edistää ennakoivaa hyvinvointityötä. Tuotamme iloa ja hyvinvointia kuntalaisille vapaaehtoistoimijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Kunnan avustuskokonaisuus sisältää taloudellisen kannusteen talkootyön tekemiseen. Kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön kehittämiseen. Yhdistys- ja seurayhteistyö sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet innostavat kuntalaisia liikkumaan enemmän.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoitteena on tuottaa yrittäjäverkoston avulla yhteistyömalleja ja hyötyjä yrittäjille. Uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa. Pyrimme myös madaltamaan kynnystä, jotta alueen yritykset löytäisivät saatavilla olevat kehittämisen tukimuodot laajemmassa määrin, ja saisivat uusia menestymisen eväitä. Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä.

Yritysten työvoiman saatavuutta pyritään helpottamaan tarjoamalla asuntoja yritysten työntekijöille ja tukemalla tarvittaessa yrityksiä rekrytointikoulutuksilla. Yritysten määrä kasvuun pyritään olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten ja toimintaympäristön parantamisella sekä houkuttelemalla aktiivisesti uusia yrityksiä kuntaan.

Jotta infrastruktuurimme vastaa yritysten tarpeita tulee tietoliikenneverkostomme olla nopea. Tarjoamme yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja, lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita sekä arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa.

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Jotta tulomme ja menomme ovat tasapainossa, tulee palvelumme olla kustannustehokkaita, investointimme tulee olla suunnitelmallisia ja kestäviä. Kunnan omaisuuttamme hallitaan ennakoivasti, suunnitelmallisesti ja kustannustarkasti. Veroprosentit ja taksat pidetään kohtuullisena.

Kunnan taseessa on ylijäämää, kuntakonsernin tulos on positiivinen joka vuosi sekä lainakanta käännetään laskuun.

2.2 Toimintaympäristö ja taloudellinen kehitys

Kansainvälinen talous

Maailmantalouden kasvu jatkuu vakaana mutta hitaana. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ennusteen mukaan globaali talous kasvaa noin **3 %** vuosivauhtia, mikä on selvästi alle pitkän aikavälin keskiarvon. Inflaatio on hidastunut ja rahapolitiikkaa voidaan keventää, mutta korkeat julkisen velan tasot rajoittavat finanssipolitiikan liikkumavaraa. Geopoliittiset jännitteet ja talouden fragmentaatio hidastavat kasvua edelleen. Positiiviset yllätykset, kuten rakenneuudistusten nopeutuminen, ovat mahdollisia mutta epätodennäköisiä.

Suomen talous

Suomen talous toipuu taantumasta hitaasti. Vuonna 2026 bruttokansantuotteen (BKT) ennustetaan kasvavan **1,8 %**. Inflaatio hidastuu **1,6 %:iin**, mikä tukee ostovoiman vahvistumista. Työttömyysaste alkaa laskea, ja työmarkkinat osoittavat elpymisen merkkejä. Viennin ja teollisuuden näkymät paranevat, mutta epävarmuus säilyy. Kuluttajien luottamuksen ja investointien vahvistuminen voivat nopeuttaa kasvua ennustettua enemmän.

Kuntatalous

Kuntien taloustilanne heikkenee edelleen. Talousbarometrin mukaan suurin osa kunnista arvioi talouden olevan vuonna 2026 **melko huono tai huono**. Sopeutustoimien tarve on laaja: noin **90 % kunnista** tarvitsee talouden tasapainottamista, ja **joka toisessa kunnassa** harkitaan veronkorotuksia. Verotulojen kasvua vaimentavat suhdanteet, valtion leikkaukset ja kustannusten nousu. Investointitarpeet pysyvät korkealla, ja kuntatalouden pitkän aikavälin kestävyys on koetuksella.

2.3 Riskit ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on keskeinen osa talouden ja toiminnan johtamista, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja uhkaavia riskejä. Riskienhallinto on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettelyjä ja toimintatapoja, joilla johto pyrkii varmistamaan toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta on osa normaalia kunnan toiminnan suunnittelua, seurantaa ja päätöksentekoa. Riskien arviointi on kiinteä osa vuosittaista toiminnan suunnittelua, seurantaa ja raportointia.

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Lapinlahden kuntakonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteessa tavoitteisiin. Riski on joka mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskien merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Lapinlahden kunnan pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit uhkaavat kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti väestön hyvinvointiin ja ikärakenteeseen, talouden suhdannevaihteluihin, työn rakennemuutokseen, elinkeinoelämän kehitykseen, kansainvälistymiseen, ympäristön kestävytyteen ja yhdyskuntarakenteeseen, valtiontalouteen ja hallituspolitiikkaan, lainsäädäntöön ja muuttoliikkeeseen.

Keskeiset strateginen riski Lapinlahdella liittyvät ikärakenteen muutokseen, palveluverkkoon sekä palvelutarpeeseen. Syntyvyyden pientyessä ja vanhusväestön määrän kasvaessa palvelutarve vähenee varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja kasvaa aikuisten ja ikäihmisten palveluiden ja ennaltaehkäisevän palveluiden järjestämisessä.

Strategiset riskit voivat liittyä myös organisaatorakenteeseen ja -prosesseihin, johtamistapaan, organisaatiokulttuuriin, strategiaan valintoihin ja strategian toimeenpanoon, asiakastarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin, toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai digitalisaatioon.

Strategisia riskejä ovat väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikuttiset ilmasto- ja ympäristömuutokset. Negatiivinen väestönkehitys ja sitä seuraavat kerrannaisvaikutukset ovat selkeä tulevaisuuden haaste niin Lapinlahdella kuin koko Ylä-Savon alueella.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Luottamushenkilöiden kouluttaminen, avoin hallintokulttuuri ja vuorovaikutus edesauttavat luottamuksen ilmapiirin syntymistä ja hyvää yhteistyötä.

Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät markkinahintojen muutoksiin, rahoitusvarojen riittävyyteen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä sekä vastapuolien kykyyn täyttää taloudelliset velvoitteensa. Kunnan toimintaan liittyviä rahoitusriskejä ovat muun muassa verotulojen ja valtionosuuksien muutokset, rahoitus- ja korkoriskit, investointiriskit, takaus- ja vakuutusriskit, hinnoittelu sekä maksuvalmiusriski.

Verotulojen kasvun taittuminen sekä valtionosuuden väheneminen ovat heikentäneet kunnan rahoitusta merkittävästi. Riski kunnan talouden muodostumisesta alijäämäiseksi olisi toteutunut vuonna 2024 ilman veronkorotusta ja vuosina 2024–2026 toteutettavaa talouden tasapainottamista sekä palveluverkon sopeuttamista tulorahoitukseen.

Keskeinen taloudellinen riski Lapinlahdella ovat kiinteistömassan hallinta, hyvinvointialueen päätökset kiinteistöihin liittyen sekä tarvittavien investointien toteuttaminen. Investointeihin liittyy sekä toiminnallisia että taloudellisia riskejä. Toisaalta investointien siirtäminen tai toteuttamatta jättäminen ovat myös riskejä. Korjausvelan purkaminen ja investoinnit ovat osa riskienhallintaa. Rakennusten kunnossapidon laiminlyönti on myös riski. Investoinnin epäonnistuminen voi toteutuessaan aiheuttaa merkittävää vahinkoa. Lisäksi riskinä on, ettei kunta pysty selviytymään taloudellisista velvoitteistaan. Lainamäärän kasvu heikentää kunnan vakavaraisuutta.

Arvio on, että menot kasvavat (energia- ja muiden merkittävät kustannusnousut sekä kuntasektorin palkkaohjelma) tuloja nopeammin. Investointipaineet ovat merkittäviä suunnitelmakaudella.

Taloudellisten riskien hallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalla on mahdollisimman tehokkaasti käytettävissään riittävä rahoitus. Maksuvalmiusriski liittyy kassanhallintaan ja korkoriskit korkotason vaihteluun.

Ukrainan sota ja sen seurauksena nousseet energia- ja muut tuotantokustannukset ovat sekä nostaneet korkotasoa, että kiihdyttäneet inflaatiota merkittävästi vuodesta 2022 alkaen, vaikkakin inflaatio on tällä hetkellä selkeästi hillitympää. Korkojen nousu taittui vuonna 2024, mutta korkotaso on jäänyt merkittävästi korkeammaksi kuin 2020-luvun alussa oli. Korkeampi korkotaso lisää riskiä. Korkojen hallinnassa lainasalkun suojausaste on keskeinen. Tämä tarkoittaa, että merkittävä osuus kunnan lainasalkusta on sidottu pitkiin korkoihin, jolloin korkotason muutoksia voidaan hallita paremmin.

Taloudellisten riskien hallinnassa keskeinen keino on talouden pitkän aikavälin suunnittelu, tehokas talouden seuranta sekä kustannuskehityksen ja investointitason pitäminen maltillisena.

Taloudelliset riskit voivat liittyä myös kunnan antamiin takauksiin. Rahoitusriskejä arvioitaessa on otettava huomioon yleisen taloudellisen tilanteen epävakaus, tulevaisuuden investointipaineet sekä kuntakonsernin kokonaistaloudellinen hallinta.

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kunnan päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen johtamiseen, prosessien toimivuuteen ja jatkuvuuden hallintaan, tietoturvaan ja -suojaan, ICT-palveluihin, sopimus- ja yhteistyökumppaneiden toimintaan, projektien ja hankkeiden hallintaan, maineeseen ja imagoon, henkilöstörakenteeseen, henkilöstön osaamiseen ja saatavuuteen, avainhenkilöihin, lainsäädännön velvoitteisiin, toimielin- ja viranhaltijapäätöksiin, hankintoihin, toiminnasta aiheutuvaan vahingonkorvausvastuuseen ja väärinkäytöksiin.

Korona vuodet ja Ukrainan sota ovat osoittaneet, että toiminnallisia riskejä voi syntyä nopeasti ja ennakoimattomasti. Tämän tyyppisillä maailmanlaajuisille riskeillä voi olla myös pitkäaikaisia ja osittain jopa strategisia vaikutuksia.

Riskienhallinnan kannalta koronan aiheuttamat poikkeusolot ovat parantaneet kunnan valmius- ja reagoitintasoa ja mikäli tilanne uusiutuu, on kunnalla hyvät lähtökohdat järjestää toimintoja myös poikkeusoloissa. Reagoitokykymme ukrainalaisten vastaanottamisessa, toki paljon vapaaehtoisen avustamana, osoittaa kykyämme toimia nopeasti uusissa odottamattomissa tilanteissa. Hygieniaan panostaminen ja turvallisuusohjeiden noudattaminen myös tulevaisuudessa ovat keino hallita henkilöstöön liittyviä riskejä.

Tietoturvaan liittyvät riskit ovat merkittäviä ja tässä yhteistyö Savon ICT-Palvelut Oy:n kanssa on tärkeässä roolissa riskienhallinnassa. Myös sisäiset arviot tietojärjestelmien osalta ovat osa riskienhallintaa. Tärkeää on myös huolehtia henkilökunnan jatkuvasta koulutuksesta ja ohjeistuksesta. Otettaessa yhä laajenevissa määrin tekoälyä käyttöön, tulee huolehtia siitä, että sitä käytetään ja hyödynnetään tietoturvallisesti.

Henkilöstöriskit voivat realisoitua monella eri tavalla. Avainosaaminen on usein yhden henkilön varassa, mikä muodostaa merkittävän riskin kunnan toimintojen jatkuvuuden ja palvelujen saatavuuden kannalta. Henkilöstövähennykset (28 henkilötyövuotta vuosina 2024–2026) voivat heikentää palvelujen jatkuvuutta. Henkilöriskeihin on jo varauduttu osin ulkoistamalla kriittisimpiä palveluita sekä pyrkimällä lisäämään henkilöstön osaamista, perehdyttämällä, kilpailukykyisellä palkkauksella, kehittämällä sijaisjärjestelyjä, työkiertomahdollisuuksia parantamalla, osaamisen jakamisella, digitaalisuuden kehittämisellä ja parantamalla ohjeistuksia. Avainhenkilöiden osalta pyritään myös yhtäaikaistyskentelyyn tiedon siirron varmistamiksi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Lapinlahden kuntakonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein vain tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä mutta niitä voidaan arvioida. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen tai omaisuuteen.

Vahinkoriskit voivat olla seuraavia:

- työterveys- ja työsuojeluriskejä
- henkilöriskejä
- ympäristöriskejä
- tulipalo- ja onnettomuusriskejä
- luonnonmullistuksia
- toimitilaturvallisuusriskejä.

Vahinkoriskien hallinnassa keskeisiä ovat kunnan vakuutukset, joiden on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kunnalliseen toimintaan monella tavalla. Esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä on varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Näiden riskienhallinnassa keskeistä on henkilöstön ammattitaidon kehittäminen ja ylläpito erilaisilla koulutuksilla ja harjoituksilla. Työterveyspalvelut järjestetään asianmukaisesti ja huolehditaan siitä, että työvälineet ja tilat ovat asianmukaiset. Työsuojeluun panostetaan. Valmistaudutaan häiriötilanteisiin päivittämällä varautumissuunnitelmat.

Riskien ja riskienhallinnan raportointi

Kunnanhallituksen alaisen toimintojen sekä konserniyhteisöjen tulee talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä ja laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

2.4 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Lapinlahden kuntakonserniin kuuluu viisi tytäryhtiötä. Lapinlahden Kaskihovi Oy (100 % kunnan omistusosuus), Lapinlahden Vesi Oy (100 %), Viitostien Ykköstilat Oy (100 %), Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus (61,38 %) ja Kiinteistö Oy Varpakulma (55,8 %). Konserniohje on hyväksytty valtuustossa 7.10.2025.

Kuntalain 14 § mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Kunta asettaa Lapinlahden Kaskihovi Oy:lle, Lapinlahden Vesi Oy:lle ja Viitostien Ykköstilat Oy:lle seuraavat tavoitteet talousarviovuodelle:

Lapinlahden Kaskihovi Oy

- Yhtiön on huolehdittava riittävästä vuokra-asuntotarjonnasta koko Lapinlahden kunnan alueella.
- Asuntojen vuokrausaste on tavoitteena säilyttää lähellä 100 % tasoa.
- Talouden ja rakennuskannan peruskorjausohjelman yhteensovittaminen.
- Yhtiö noudattaa vähintään omakustannusperiaatteen mukaista maksu- ja taksapolitiikkaa.

Viitostien Ykköstilat Oy

- Yhtiön tulee osaltaan edistää kuntastrategiassa linjattujen elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteutumista.
- Yhtiön omistamien yritystilojen ja sote-tilojen vuokrausaste on tavoitteena säilyttää lähellä 100 % tasoa.
- Yhtiön tulee kattaa toimintansa kulut toiminnasta kertyvillä tuotoilla ja noudattaa vähintään omakustannusperiaatteen mukaista maksu- ja taksapolitiikkaa.

Lapinlahden Vesi Oy

- Turvataan puhtaan ja hyvälaatuisen talousveden saanti ja jakelu sekä jäte- ja sadevesien johtaminen ja jätevesien puhdistaminen voimassa olevien lupaehtojen mukaisesti.
- Vesi- ja viemäriverkoston saneerausohjelman jatkaminen.
- Palvelut ovat kustannustehokkaita.
- Yhtiö noudattaa vähintään omakustannusperiaatteen mukaista maksu- ja taksapolitiikkaa.

Palvelujen tuottamisessa tulee huomioida yksityisen sektorin tarjoamat ratkaisut niin vesilaitokselle kuin muillekin tytäryhtiöille osatehtävien ratkaisujen tarjoamisessa.

2.5 Alijäämän kattamista koskevat toimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnan tulee toimintasuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan. Kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (Kuntalaki 110 § 3 mom.).

Lapinlahden kunnan taseessa oli vuoden 2022 lopulla alijäämää 0,67 miljoonaa euroa, joka kuitenkin saatiin katettua jo vuoden 2023 ylijäämäisellä tilinpäätöksellä ja tilannetta edelleen paransi 0,70 milj. euron ylijäämäinen tilinpäätös vuodelta 2024. Taseessa on nyt 1,21 milj. euroa ylijäämää.

Valtuusto hyväksyi talouden tasapainottamissuunnitelman 11.11.2024 § 37 vuosille 2024–2026 ja se pitää sisällään mm. kaikkien osastojen palveluverkko- ja organisaatioselvityksen, kiinteistöstrategian päivityksen, kunnan tytäryhtiörakenteen selvittämisen, tulopohjan laajentamisen ja verotulojen tarkistukset. Talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet ovat toteutettu jo pääosin vuosina 2024 ja 2025. Ohjelma pitää sisällään 2, 1 milj. euron tulonlisäykset ja 1,8 milj. euron menonleikkaukset. Kunnan henkilöstö vähenee suunnitelmassa 28 htv, joka on lähes 10 % henkilöstöstä.

Tasapainotussuunnitelma laadittiin luottamushenkilöistä, kunnanjohtajasta ja osastojen johtajista, henkilöstön edustajasta ja tarvittaessa kutsuttavista asiantuntijoista koostuvan tasapainottamisohjausryhmän toimesta työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa. Vuoden 2026 tärkein tehtävä on toimeenpanna ja noudattaa valtuuston päätöksen mukaista talouden tasapainottamissuunnitelmaa loppuun asti.

2.6 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta sekä tilivelvolliset

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarviovuoden aikana nettomenojen tai -tulojen mahdollisesti ylittyessä tai alittuessa on valtuustolle esitettävälle määrärahamuutokselle esitettävä kate jo valtuustokäsittelyyn.

- Käyttötalouden osalta meno- ja tuloarviot ovat sitovia valtuustoon nähden osastoittain nettomääräisinä
- Tuloslaskelmaosan osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat:
 - Verotulot,
 - Valtionosuudet,
 - Rahoituserät, ja
 - Satunnaiset erät.
- Investointiosa on sitova valtuustoon nähden hankeryhmittäin nettomääräisenä
- Rahoitusosan osalta valtuustoon nähden sitovia eriä ovat:
 - Antolainasaamisten muutokset nettomääräisenä

- Pitkäaikaisten lainojen muutokset nettomääräisenä, ja
- Lyhytaikaisten lainojen muutokset nettomääräisenä.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat toimielimensä käyttösunnitelmat tilikartan tulosaluetasolla, sekä päättävät talousarvioon varattujen määrärahojen käyttämisestä hallintosäännön mukaisesti.

Lautakunnat päättävät toimielimensä määrärahojen siirrosta tulosityksiköiden välillä ja tulosityksikön vastuullinen viranhaltija kustannuspaikkojen välillä.

Tulosityksikön vastuulliset viranhaltijat hyväksyvät käyttösunnitelmat tulosityksikötasolla ja päättävät määrärahojen käytöstä hallintosäännön mukaisesti.

3 Käyttötalous palvelualoittain

3.1 Hallintopalvelut

Tuloarvio ja määrärahat

Hallintopalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatulot, ulkoiset	6 794 407	147 616	238 103
Toimintamenot, ulkoiset	-28 140 303	-4 818 394	-4 996 289
Toimintakate	-21 345 895	-4 670 778	-4 758 186

Henkilöstö	TA2025	TA2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset koko henkilöstö	6.5	5.5	5.5	5.5
Määräaikaiset (sis. työllistetyt)	3	1.5	1.5	0
Yhteensä	9.5	7	7	5.5

3.2 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta huolehtii kuntavaalien, aluevaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalin, europarlamenttivaalien sekä mahdollisten kansanäänestysten toteuttamisesta kuntatasolla.

Vuonna 2026 ei ole vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

3.3 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta valmistelee kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvio, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnossa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta arvioi, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehtii kunnan ja sen tytär yhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, arvioi tarkastuslautakunta myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunta valmistelee kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallinnon säännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tavoitteena on tukea valtuuston päätöksentekoa tuottamalla tietoa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointihavaintojen perusteella laaditun arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnalle on vuodessa noin 15 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa asianhallintasihteeri. Tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksien mukaan. Tarkastuslautakunta laatii painopistealueet valtuustokaudelle ja tarkentaa niitä vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti. Tilintarkastuspalveluiden hankintasopimus on voimassa Itä-Suomen tilintarkastus Oy:n kanssa tilikauteen 2028 saakka.

3.4 Kunnanhallitus

Yleishallinnossa hoidetaan keskitetysti talous- ja palkkahallinto, henkilöstöhallinto, ICT- ja tietohallinto, asiakirjahallinto ja viestintä sekä sisäinen valvonta ja riskien hallinta.

Hallinnossa huolehditaan siitä, että kunnan strategisia tavoitteita toteutetaan yleishallinnossa. Se asettaa myös itsellensä strategisettavoitteet sekä valvoo, että lautakunnat toteuttavat strategisia tavoitteita omalta osaltansa.

Vuoden 2026 aikana hallinnossa toteutetaan ja pannaan täytäntöön edelleen talouden sopeuttamisohjelmaa. Tärkeänä osana sopeuttamista on talouden hallinnan edelleen kehittäminen selvittämällä erilaisia ratkaisuja näiden palveluiden toteuttamiseen. Talouden hallintaa johdetaan tarkalla talouden seurannalla, jossa työvälineenä ovat Efinan ja Accunan raportointi. Raportoinnin nopeuttamiseen ja määrämuoistamiseen otetaan käyttöön Targetorin raportointityökalu. Vuoden aikana tehdään myös hallinto- osaston valmiussuunnitelman päivittäminen.

ICT-palveluita kehitetään yhdessä Savon ICT-palveluita kanssa ja kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuden parantamiseen.

Henkilöstön hyvinvointia vahvistetaan vuonna jatkamalla mielenhyvinvoinnin ABC- mallin jalkauttamista. Esihenkilöillä on henkilöstön hyvinvoinnin kehittämisessä tukena sähköinen kehityskeskustelu. Aino Health-Manageria hyödynnetään aktiivisessa välittämisessä. Työhyvinvointikyselyn toteutetaan myös vuonna 2026 Kevan työkalulla sekä kokeillaan heidän uutta työkaluaan Pulssia sekä markkinoidaan Kevan Kestävä ura sovellusta oman työkyvyn ja työuratoimijuuden vahvistamiseen.

Asumispalvelut Lapinlahdella tuottaa kuntakonserniin kuuluva Lapinlahden Kaskihovi Oy. Yhtiöllä on kaikkiaan noin 410 vuokra-asuntoa. Lisäksi yhtiö hoitaa kunnan omistuksessa olevien asuntojen vuokrasopimukset ja laskutukset, joita on vajaat kaksikymmentä kohdetta. Asuntotoimi seuraa yleisiä asuntomarkkinoita, tekee yhteistyötä läheisten sidosryhmien kanssa mukaan lukien lähikuntien asuntotoimijat.

Yhtiön isännöitsijä ja kunnan hallintojohtaja joltain osin ovat sivutoimisia kunnan asuntoviranomaisia. Vuosittain yhtiölle jätetään keskimäärin 280 vuokra-asuntihakemusta. Asuntojen vuokrausaste on ollut viime vuosina edelleen korkea, noin 95 %. Osa vanhasta vuokra- asuntokannasta tullaan poistamaan käytöstä ja uuden rakentamista ei nyt ole suunnitteilla. Yhtiössä tasapainoillaan talouden kanssa.

Asuntotoimessa huolehditaan riittävästä vuokra asuntotarjonnan kunnan päätaajamissa. Asuntokanta pyritään pitämään hyvässä ja ajan mukaisessa kunnossa taloudellisten resurssien puitteissa.

Kunnan tukeman joukkoliikenteen tarkoituksena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus edulliseen asiointiliikenteen kunnan sisällä ja työmatkaliikenteeseen Pohjois-Savon alueella.

Kunnan sisäinen joukkoliikenne järjestetään kustannustehokkaasti kaikilta kyliltä joko Varpaisjärven tai Lapinlahden taajamiin ja tarvittaessa myös Varpaisjärven ja Lapinlahden välillä. Kunta vaikuttaa myös työssäkäyntialueensa joukkoliikenteen kehittämiseen niin että julkisten liikennevälineiden käyttö lisääntyisi työpaikkaliikenteessä.

3.5 Elinkeinopalvelut

Lapinlahden kunta toteuttaa elinkeinopolitiikkaa kunnanjohtajan johdolla ja toteuttaa kuntastrategian sekä vuonna 2025 laaditun elinvoimastrategian tavoitteita.

Elinkeinopalvelujen resursseja kohdennetaan uudelleen vuonna 2026 muokkaamalla elinvoima- ja työllisyyskoordinaattorin työpanosta enemmän elinvoiman kehittämisen suuntaan ja elinkeinotyöhön kunnanjohtajan työparina. Elinvoima- ja työllisyyskoordinaattorin tehtävä on tällä hetkellä täyttämättä, mutta sen täyttämiseen on varattu määrärahat talousarvioon. Elinvoiman parantaminen on otettu selkeäksi tavoitteeksi, ja kunta on ilmaissut kiinnostuksensa myös alueelliseen elinvoiman kehittämiseen sekä MAL-sopimuskuntien että Ylä-Savon kuntien kesken. Alueellinen kehittäminen voi tapahtua esimerkiksi yhteishankkeiden tai muun yhteistyön kautta.

Työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa osana TE2024 uudistusta. Lapinlahti kuuluu Kuopion työllisyysalueeseen, joka tuottaa sopimukseen perustuen Lapinlahden työllisyyspalvelut. Uudistuksella pyrittiin elinvoiman ja työllisyyspalveluiden tehokkaaseen yhdistämiseen ja tätä kautta tehostamaan toimintaa myös elinkeinoelämän suuntaan. Muutoksella pyritään vaikuttamaan positiivisesti kunnan työikäisen väestön määrään, elinkeinopohjan kehittämiseen ja koko kunnan elinvoimaan. Muutoksen jalkauttaminen ja varsinkin tavoiteltujen hyötyjen saaminen on vielä kesken, ja työllisyysalueen ja kunnan välisen yhteistyön kehittämistä on syytä jatkaa.

Osana työllisyyspalvelujen uudistusta kuntien velvoitetyöllistäminen poistui. Samalla myös tukityöllistämisen kannusteet poistuivat, ja kunta luopui vuonna 2025 omasta tukityöllistamisestään sekä nuorten työpajatoiminnasta. Nuorten työpajatoiminta kuitenkin jatkuu Lapinlahdella yhdistysmuotoisena Verso ry:n toimesta, joka on kunnalle erittäin tärkeä yhteistyökumppani työllisyyden hoidon näkökulmasta. Kunnan elinkeinopalvelujen vastuulla on myös työvoiman ulkopuolella olevien kotouttaminen, jossa tehdään sopimuksellista yhteistyötä Kuopion kaupungin kanssa. Elinkeinopalvelujen tavoitteena on elinkeinojen kehittämisen lisäksi vähentää työttömyyttä.

Kunta tarjoaa nuorille kesätyömahdollisuuksia. Kesätyötä kehitetään niiden määrärahojen mukaisesti, joita valtuusto antaa tehtävän hoitamiseen. Kunta myös tukee nuorten mahdollisuutta työllistyä kunnassa toimiviin yrityksiin kesäaikana.

Projektien alle sisältyvät erillisrahoitteiset projektit, joiden määrärahat eivät sisälly minkään toisen osaston talousarvion. Vuonna 2026 tähän on kuuluvat jo käynnissä olevat Mieliteko 2.0. ja Sisu-ilmastohanke. Lisäksi varaudutaan 1-2 mahdollisesti itse toteuttavan hankkeen omarahoitusosuuden rahoittamiseen. Lisäksi menokohdassa ovat seudullisen kehittämistoiminnan järjestelyihin tarvittavat määrärahat (Ylä-Savon seutusopimus) ja Ylä-Savon veturin maksuosuus vuosittain.

Kunta tukee paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä Ylä-Savon Veturin rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisessä sekä pyrkii itse käyttämään seudullisen kehittämisrahan mahdollisuuksia osarahoituksena omissa alueellisissa hankkeissaan. Kunta pyrkii myös itse aktiivisesti kehittämään omaa toimintaansa hanketoiminnalla.

Lapinlahden kunnalla on vuonna 2026 käynnissä Suoniemen kiertotalousalueen kehittämishanke, jossa selvitetään alueen potentiaaleja puhtaan siirtymän liiketoiminnalle, kuten lämmön talteenotolle, biokaasulaitokselle ja biotermiinalitoiminnoille. Alueen infraa myös kehitetään ja laajennetaan niin ikään EU-rahoitteisena hankkeena. Lisäksi vuonna 2025 alkanut Kulttuuriroihu – kulttuuri- ja luontomatkailun kolmevuotinen kehittämishanke jatkuu. Hankkeessa pyritään edistämään elinkeinoelämää kulttuuri- ja luontomatkailun saralla.

3.6 Ympäristöterveyspalvelut

Ympäristöterveyspalvelut Lapinlahden kunnalle tuottaa Siilinjärven kunta. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on varmistaa elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluvat elintarvikevalvonta, terveydensuojeluvalvonta (sis. mm. talousveden ja uimavesien sekä terveydellisten olosuhteiden valvonnan erilaisissa kohteissa, mm. päiväkodit, koulut ja vanhainkodit, ja asunnontarkastukset terveyshaittaepäilyissä), tupakointikieltojen ja -rajoitusten sekä tupakan ja nikotiininesteiden myynnin valvonta, nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta ja eläinlääkintähuolto eri osa-alueineen.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtäviä ovat mm. toiminnanharjoittajien ja kuluttajien neuvonta ja ohjaus, tarkastustoiminta sekä erityistilanteisiin varautuminen.

3.7 Hallintopalvelujen strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Idea- ja kokeilukulttuurin rakentaminen	- Kehityskeskusteluissa ja palaverissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin - Ideat ja kokeiluehdotukset käsitellään johtoryhmässä - Aktivoidaan ideaboxin käyttöä - Laaditaan ideoiden palkitsemiskriteerit - Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa.	Ideoiden ja kokeilujen määrä	Kunnanjohtaja Osastopäälliköt
	Kuntalaisaloitteet	Palautteiden määrä	Kunnanjohtaja Osastopäälliköt
Kehitämme kuntaa ekologisesti kestäväällä tavalla	- Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset - Osavuositarkastukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	Arviointien määrä	Kunnanjohtaja Osastopäälliköt
Lapinlahden tunnettavuuden lisääminen	Kunnan viestinnän jatkuva kehittäminen		Kunnanjohtaja Osastopäälliköt Viestintäkoordinaattori
	Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntäjäkuva) ja perehdytykseen	Onnistuneiden rekrytointien määrä	Hallintojohtaja Osastopäälliköt

Palvelemme intohimoisesti

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita	Kunnan talouden tasapainotussuunnitelma täytäntöönpano		Kunnanjohtaja Osastopäälliköt
Henkilöstömme voi hyvin ja kokee työnsä merkitykselliseksi	Laaditaan henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen ja urapolut)	Henkilöstöstrategia/-suunnitelma	Hallintojohtaja Osastopäälliköt
	Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä ABC- mallin kehittäminen	Vastaajien määrä Sovitut toimenpiteet	Hallintojohtaja Johtoryhmä

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Palvelumme houkuttelevat lapsiperheitä	Toteutamme koulutussuunnitelmaa	koulutuksiin osallistumismäärät	Osastopäälliköt
	Lapsivaikutusten arviointi	Arviointien määrä	Kunnanhallitus
	Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite	Toteutetut koulutukset	Kunnanjohtaja Osastopäälliköt

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tuemme kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi	Hivinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatiminen		Hyvinvointipäällikkö
	Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) otetaan käyttöön päätöksenteossa - Ennakkoarviointilomakkeen kehittäminen - Viranhaltijoiden ennakkoarviointiin kouluttaminen - Ennakkoarviointilomakkeen käyttöönotto	Koulutukseen osallistuneiden määrä ja saatu palaute. Tehtyjen ennakkoarviointien määrä EVA-prosessien määrä, joissa on hyödynnetty vaikuttamis- toimielimiä tai muita sidosryhmiä.	Hallintopalvelut muiden toimialojen tukemana Kaikki päätösten valmistelijat
	Osallistava budjetointi - Kuntalaiskyselyt - Henkilökuntakyselyt - Kuulemistilaisuudet - Valtuustoseminaarit	Kuntalaiskyselyiden määrä Henkilökuntakyselyiden määrä Kuulemistilaisuuksien määrä Valtuustoseminaarien määrä	Johtoryhmä
	Kunnan toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen - Tilannekuvan laatiminen - Kuntalaisten kuuleminen - Kunnan toimialojen kuuleminen	Valmis 2026 Kuulemistilaisuuksien määrä	Hallintojohtaja Hyvinvointipäällikkö

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Yrittäjäverkosto tuottaa yhteistyömalleja ja hyötyä yrittäjille	Hankintaohjeistuksen hyödyntäminen paikallisissa hankinnoissa	Paikallisten hankintojen määrä	Kunnanjohtaja Osastopäälliköt
	Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen	Foorumien määrä	Kunnanjohtaja
Yritysten	Asuntojen aktiivinen markkinointi		Kunnanjohtaja

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
työvoiman saatavuus helpottuu			
Yritysten määrä kasvaa		Yritysten nettomuutos	Kunnanjohtaja
Infrastruktuurimme vastaa yritysten tarpeita	- Tietoliikenneverkon kehittäminen - Tonttien ja toimitilojen aktiivinen markkinointi - Lupaprosessien kehittäminen - Päätösten yritysvaikutusten arviointi	Uudet tonttikaupat Päätösten arviointimäärät	Kunnanjohtaja Tekninen johtaja

Taloutemme ja menomme ovat tasapainossa

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tulomme ja menomme ovat tasapainossa	Tasapainotussuunnitelman toteuttaminen	Kustannukset/palvelu	Kunnanjohtaja Osastonjohtajat
	Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan	Henkilöstömäärän muutos	Kunnanjohtaja Osastonjohtajat
	Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa	Ostopalvelusopimusten määrä	Kunnanjohtaja Osastonjohtajat
	Tehostaan tilankäyttöä	Tilojen käyttöaste Tilaneliöt/työntekijä	Kunnanjohtaja Osastonjohtajat
	Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Poistojen suhde/lainojen lyhennykset Lainaa/kuntalainen Ylijäämän määrä/suhteessa edelliseen vuoteen	Kunnanjohtaja Osastonjohtajat

Riskit

Riski	Toimenpiteet	Riskin taustatiedot	Arvo	Vastuuhenkilö	Tila
Henkilöriskit	Asianmukainen rekrytointiprosessi, henkilöiden arviointi, koeaika, vertailu, avainhenkilöiden/-tehtävien tunnistaminen, toimivat sijaistajajärjestelyt.	Henkilöstö on organisaation tärkein voimavara ja strateginen resurssi. Työntekijän palkkaus on aina merkittävä investointi, joka kannattaa toteuttaa huolella. Henkilöstöön liittyvät riskit ovat haastavia, koska niitä on vaikea ennakoita ja arvioida taloudellisesti. Oikea henkilö oikealla paikalla -periaatteella saavutetaan paras tulos niin organisaatio kuin työntekijän itsensä kannalta.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 3 6	Johtoryhmä Esihenkilöt	Riski ennallaan
Henkilöstön hyvinvointi	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskyselyt, aktiivinen välittäminen, ohjeistus, koulutus, asianmukaiset työvälineet ja työskentelyolosuhteet, kuntoutus ja uudelleensijoittaminen.	Työhyvinvointi on usean tekijän summa, joka vaikuttaa organisaation menestykseen, asiakastytyytyväisyyteen, taloudelliseen tulokseen ja maineeseen. Työhyvinvointi on sekä työnantajan että työntekijän vastuulla ja sen edistäminen on kaikki organisaatiotason tasojen vastuulla.	Todennäköisyys: 3 Vaikutus: 3 9	Johtoryhmä Esihenkilöt	Riski ennallaan
Henkilö-, omaisuus ja vastuuvahingot	Työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen, asianmukaiset työvälineet, ensiapuvalmiuksien ylläpitäminen, ajan tasalla oleva	Henkilöstöriskejä ovat tapaturmat, sairastumiset, työuupuminen, ammattiosaamisen vanheneminen, henkilö- ja työsuhteriidat	Todennäköisyys: 1 Vaikutus: 2 2	Johtoryhmä Työsuojelupäällikkö Työsuojeluvaltuutettu	Riski ennallaan

Riski	Toimenpiteet	Riskin taustatiedot	Arvo	Vastuuhenkilö	Tila
	vakuutusturva.	sekä tahattomat inhimilliset virheet. Kiinteän irtaimen ja irtaimen omaisuuteen riskejä voivat aiheuttaa muun muassa vesivahingot tulipalot ja ilkivalta.			
Sopimusriskit	Sopimusten teolle on selkeä prosessi ja valtuudet, niillä on omistaja, sopimuksissa on kuntaa suojaavat pykälät ja sopimukseen on määritetty irtisanomisaika.	Sopimusriskejä voivat olla se, että sopimus jää kokonaan tekemättä, tehty sopimus ei toteudu tai toteutuu toisin kun, on sovittu tai sopimus jättää liikaa tulkinnanvaraa toteutukseen.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 2 4	Johtoryhmä Sopimusten tekoon valtuutetut henkilöt	Riski ennallaan ➡
Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt	Virustorjunta ajan tasalla, varajärjestelmät ja varmennukset kunnossa. Sallitaan vain kunnan hyväksymien järjestelmien käyttö. Käyttöoikeuksien poisto heti työntekijän työsuhteen päättyessä. Kyberuhkiin varautuminen.	Tietojärjestelmäriskit ovat tekniset häiriöt, puutteet tietoliikenneverkoissa ja -järjestelmistä, verkkoihin kohdistuvat ulkopuoliset uhat sekä laitteistorikot.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 4 8	Hallintojohtaja, ICT-asiantuntija ja järjestelmien pääkäyttäjät sekä Savon-ICT palvelut Oy	Riski noussut ↗
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasana, päätelaitteen lukitus. Kaikkea tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti. Tietosuojasioiden perehdytys ja ajantasainen koulutus. Tietojärjestelmien vastuuhenkilö/pääkäyttäjä.	Tietoturvaan liittyvät riskit liittyvät tietojen luottamuksellisuuteen, oikeellisuuteen, palvelujen saatavuuteen ja tietosuojaan. Vastuu tietoturvasta ja -suojasta on jokaisella esihenkilöllä ja työntekijöillä. Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät kunnan tietosuojaselosteista ja rekisteriotteesta.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 3 6	Kaikki kunnan tietojärjestelmiä ja tietoja käsittelevät henkilöt, tietosuojaja- ja tietoturvavastaavat, Savon ICT-palvelut Oy	Riski ennallaan ➡

Riski	Toimenpiteet	Riskin taustatiedot	Arvo	Vastuuhenkilö	Tila
Hanke- ja projektiriskit	Nimetään hankkeelle vastuuhenkilö ja mahdollisesti projektipäällikkö. Kaikilla hankkeilla tulee olla hankesuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta tavoitteiden ja kustannusarvoin osalta. Hanke päätetään hallitusti.	Kunta voi itse hallinnoida hankkeita tai olla mukana muiden järjestämissä hankkeessa osatoteuttajana, kumppanina tai rahoittajana. Hankkeiden säännöt ja ohjeet voivat olla tiukempia kuin kunnan omat säännöt ja ohjeet hankkeeseen osallistumisesta päättää hallinnonsäännöt mukaisesti toimivaltainen viranomainen.	Todennäköisyys: 1 Vaikutus: 2 2	Hallintojohtaja Projektipäälliköt	Riski ennallaan →
Salassapitoriski	Salassapitoasioiden osaaminen, sovellusten käyttö.	Salassa pidettävän tiedon julkaiseminen voi aiheuttaa vahingonkorvauksen, ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle, hyvitysvelvoitteen tai maineen menetyksen.	Todennäköisyys: 1 Vaikutus: 3 3	Hallintojohtaja, asianhallintasihteerit, palvelusihteerit, viranhaltijapäätösten tekijät	Riski ennallaan →
Tietojenluovutusriski	Tietojenluovutusperiaatteiden hallinta.	Asiakirjapyynnöt ja muut tiedot luovutetaan julkisuus- ja tietosuojalain mukaisesti.	Todennäköisyys: 1 Vaikutus: 2 2	Kaikki viranhaltijat ja työntekijät	Riski ennallaan →
Rahoitus- ja sijoitustoiminnan riskit	Korkoriskin, likviditeetin, takausten ja vakuuksien aktiivinen seuranta ja valvonta.	Rajataan vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää korkoriskiä. Pidetään lainojen suojausaste riittävän korkealla tasolla. Takauksen sovelletaan valtioneuvoston asetuksien mukaisesti ja takauksilta peritään tarvittaessa riskiä kuvastava vuotuinen takausprovisio.	Todennäköisyys: 2 Vaikutus: 3 6	Kunnanjohtaja, Hallintojohtaja	Riski ennallaan →

Riski	Toimenpiteet	Riskin taustatiedot	Arvo	Vastuuhenkilö	Tila
		Lupien ja sopimusten vakuudet ovat oikein mitoitettua kattaen myös mahdollisen takuuajan.			

3.8 Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelut koostuvat kirjastopalveluista, vapaasta sivistystyöstä (kansalaisopisto ja musiikkiopisto), nuorisotyöstä sekä kulttuuri, liikunta- ja vapaa-aikapalveluista. Hyvinvointipalvelut toimivat kunnanhallituksen alaisuudessa.

Tuloarvio ja määrärahat

Hyvinvointipalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatulot, ulkoiset	6 794 407	225 046	244 200
Toimintamenot, ulkoiset	-28 140 303	-1 438 165	-1 581 393
Toimintakate	-21 345 895	-1 213 119	-1 337 193

Henkilöstö	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Kirjasto			
Vakinaiset	5	5	5
Määräaikaiset	0	0	0
Yhteensä	5	5	5
Vapaa sivistystyö	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	4.5	4	3
Määräaikaiset	n. 90	n. 80	n. 80
Yhteensä	vajaat 100	vajaat 90	vajaat 90
Nuorisotyö	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	3	3	3
Määräaikaiset	2	2	
Yhteensä	5	5	3
Kulttuuri, liikunta ja vapaa-aika	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	3	3	3
Määräaikaiset	1	1	
Yhteensä	4	4	3
Palvelualue yhteensä	n. 111	n. 100	n. 98

Kirjasto

Lapinlahden kunnankirjasto tarjoaa laadukasta paikallispalvelua kahdessa toimipisteessä, sekä sähköisiä palveluita. Kirjastopalveluiden lisäksi Lapinlahden kirjasto tarjoaa myös joitakin Kelan palveluita. Kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon, sekä valtakunnalliseen e-kirjastoon. Yleisen kirjaston tehtävät määrittää kirjastolaki (2016/1492). Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö, riittävät aukioloajat sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseksi kirjasto järjestää vuosittain kirjastonkäytönopetuksia vähintään kolmelle luokka-asteelle joko kirjastolla tai kouluilla. Kirjavinkkauksia järjestetään vähintään kahdelle luokka-asteelle, satutunteja järjestetään viikoittain, lapsia kannustetaan lukudiplomien suorittamiseen ja järjestetään lasten- ja nuorten tapahtumia.

Asiakkaiden käyttöön tarjotaan monipuolista ja koko ajan uudistuvaa kokoelmaa. Kirja- ja lehtiaineiston lisäksi kokoelmaan kuuluu muun muassa pelejä, elokuvia ja erilaisia lainattavia liikuntavälineitä, kuten lumikenkiä. Kirjasto lainaa myös sähköistä aineistoa, kuten e-äänikirjoja ja e-lehtiä. Kirjasto tekee sidosryhmäyhteistyötä, muun muassa järjestämällä tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Vapaa sivistystyö

KANSALAI SOPISTO

Lapinlahden kansalaisopisto järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Monipuolisen koulutustarjonnan tavoitteena on edistää kaikenikäisten ihmisten monipuolista kehittymistä, moninaista hyvinvointia sekä kansainvälisyyden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Kansalaisopiston ylläpitämisluvan mukaan kansalaisopisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja yleissivistystä sekä lisätä heidän valmiuksiaan toimia aktiivisesti muuttuvassa yhteiskunnassa.

Laadukkaan opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen: Opetusta järjestetään n. 6.000 tuntia kalenterivuodessa. Asiakaslähtöinen suunnittelu, joka perustuu kurssiarviointeihin, eri-ikäisiltä kuntalaisilta tuleviin toiveisiin ja opiston henkilöstön ajan ja muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnan seuraamiseen ja ideointiin. Laatuun vaikutetaan henkilöstön työhyvinvointia ja -turvallisuutta tukemalla, koulutuksella sekä järkevällä yhteistyöllä muiden kansalaisopistojen ja yhteistyötahojen kanssa. Vuonna 2025 laaditun Ylä-Savon kansalaisopistoselvityksen pohjalta yhteistyötä Ylä-Savon muiden kansalaisopistojen kanssa pyritään lisäämään toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi.

Palvelujen saavutettavuus: Kansalaisopistopalvelut pidetään kuntalaisten saavutettavina. Etäopetus on osa opistotoimintaa. Luontokylän opetustarjonnan määrä pyritään mahdollisuuksien ja kysynnän mukaan säilyttämään nykyisenä.

Opintomaksuja ei koroteta toisin kuin vuoden 2025 talousarvioteksteissä oli alustavana suunnitelmana.

KUOPION KONSERVATORION LAPINLAHDEN TOIMIPISTE

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste antaa opetusta taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Tämän ohella toiminta sisältää muskaritoimintaa ja konserttitoimintaa.

Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana.

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen vuoden 2026 talousarvio on laadittu Lapinlahden kunnan ja Kuopion konservatorion välisen sopimuksen pohjalta. 16.1.2018 hyväksytyn sopimuksen mukaan Lapinlahden kunnan kuntaosuus on 50.000 €/v. (40–45 oppilasta + varhaisiän musiikkikasvatus: muskarit + valmentava opetus (musiikkipaja, alkusoitto ja -laulu) sekä teoriaopetus ja konserttitoiminta). Vuoden 2025 osalta oppilasmäärä on painunut alle kuntasopimuksen ollen keskimäärin 38 oppilasta, kuitenkin laskentapäivänä 20.9. 40 oppilasta. Oppilasmäärän kehitystä seurataan tarkasti.

Myönteinen näkyvyys ja vaikuttavuus yli kuntarajojen: Musiikin perusopetuksen laajuuden ylläpitäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevällä ja suunnitellulla tasolla (40–45 oppilasta). Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, alkusoitot ja alkulaulu sekä musiikkipaja) tukee musiikin perusopetusta. Esiintymistoiminnan kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisotyö

Nuorisotyö tarjoaa monipuolista toimintaa, kuten nuorisotilatoimintaa, etsivää nuorisotyötä, kerhoja ja leirejä, jotka edistävät nuorten harrastusmahdollisuuksia ja hyvinvointia. Tavoitteena on innostaa nuoria mielekkääseen tekemiseen, tukea sosiaalisia ja elämänhallinnan taitoja sekä ehkäistä syrjäytymistä, painottaen kasvatuksellista näkökulmaa.

Toiminta sisältää kulttuuri- ja ympäristökasvatusta, ryhmätoimintoja sekä turvallisen ympäristön kaverien kanssa oleiluun. Leiri-, kerho- ja retkitoiminnassa vahvistetaan nuorten tietämystä ympäristöstä ja liikunnasta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Etsivä nuorisotyö, joka on suunnattu alle 29-vuotiaille ilman koulutusta oleville, tarjoaa reittejä koulutukseen ja työelämään.

Valpas-toiminta ohjaa oppivelvollisuuden suorittamista ja nuorten siirtymistä toisen asteen koulutukseen. Nuorisohjaaja toimii Valpas-ohjaajana, ja nuorisovaltuuston osallistumista päätöksentekoon kehitetään ja tuetaan.

Koulunuorisotyö tukee oppilaiden sosiaalista kasvua ja yhteisöllisyyttä, parantaen kouluviihtyvyyttä ja vähentäen konflikteja. Rahoitus vuosille 9/2024–1/2026 mahdollistaa toiminnan kohdentamisen erityisesti alakouluihin. Uutta rahoitusta haetaan toiselle asteelle Lukiolle kevään 2026 aikana. Toiminnan vaikuttavuuden ja jatkuvuuden varmistamiseksi koulunuorisotyön tehtävä (kouluvalmentaja) vakinaistettiin 50 % nuorisotyön ja 50 % koulujen yhteisresursoinnilla, kohdentuen erityisesti yläkoululaisiin. Kouluvalmentajan vakinaistaminen varmistaa, että nuoret saavat jatkuvaa tukea arjen haasteisiin, osallisuuteen ja koulunkäynnin sujuvuuteen juuri siellä missä he ovat – koulussa. Yhteistyö kodin, koulun ja nuorisotyön välillä vahvistuu, mikä helpottaa varhaista tukea ja ennaltaehkäisee ongelmien kasaantumista. Turvallinen ja tuttu aikuinen koulussa lisää kouluhyvinvointia, ehkäisee kiusaamista ja tukee perheitä arjessa jaksamisessa.

Sateenkaariyhteisön voima -hanke jatkuu elokuuhun 2026 saakka vahvistaen nuorten yhdenvertaisuutta, turvallisia kasvuympäristöjä ja osallisuutta Lapinlahdella, Rautalammilla, Vesanolla ja Leppävirralla. Hankkeelle haetaan ESR- rahoitteinen jatko ja laajennetaan Pohjois-Savon alueen kuntiin.

Kirjastotoimen ja nuorisotoimen yhteisrahoitusta haetaan kevään 2026 aikana, jolla pyritään vaikuttamaan nuorten häiriökäyttäytymisen vähentämiseen ja vahvistamaan ohjausta harrastustoiminnan pariin.

Vapaaehtoistyötä ylläpidetään aktiivisesti Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakuntien kanssa. Jalkautuva nuorisotyö tuo liikunnallista toimintaa nuorten suosimiin paikkoihin, tavoittaen myös palvelujen ulkopuolella olevat nuoret. Nuorisotilojen säännöllinen aukiolo tarjoaa aktiivista sisältöä, ja ohjaajat tukevat nuoria saamassa positiivisia kokemuksia, erityisesti niille, jotka kamppailevat osallistumisen rohkeuden kanssa.

Kulttuuri, liikunta ja vapaa-aika

Kulttuuripalvelut pyrkivät vahvistamaan Lapinlahden kuntakuvaa juurevana kulttuuripitäjänä tukemalla tapahtumajärjestäjiä ja käyntikohteita sekä tarjoamalla kulttuurielämyksiä. Lisäksi edistetään verkostoitumista eri toimijoiden kesken, tehdään yhteismarkkinointia ja avustetaan toimijoita lisäresurssien hankinnassa. Kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä kulttuuripalvelujen kehittämiseksi Ylä- ja Pohjois-Savon kuntien kulttuuritoimien kanssa sekä hanketoiminnan parissa.

Matkailua kehitetään seudullisena yhteistyönä Iisalmi ja tienoot -matkailupalveluverkostossa. Näyttelytoimintaa järjestetään yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa Kivinavetassa. Lisäksi pidetään huolta Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmista sekä tuetaan ja edistetään Suomen Asutuseumun toimintaa. Kulttuuritoimi pyrkii tuomaan esille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja mahdollistamaan niiden tulemisen osaksi kuntalaisten arkea. Yhdessä elinkeinopalvelujen kanssa kunnassa on käynnissä Kulttuuriroihu – kulttuuri- ja luontomatkailun kolmevuotinen kehittämishanke, jolla kehitetään kuntaa kulttuuri- ja luontomatkailun saralla.

Liikunta- ja vapaa-ajan palvelut edistävät kunnan asukkaiden hyvinvointia, omatoimista liikkumista ja luo edellytyksiä järjestötoiminnalle. Liikuntapalvelujen tehtäviin kuuluu kehittää ja tuottaa kunnan asukkaille liikuntapalveluja yhteistyössä muiden kunnan viranhaltijoiden sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Liikuntapalvelujen pyrkimyksenä on luoda mahdollisimmat hyvät edellytykset terveyttä, hyvinvointia ja viihtyvyyttä lisääville monipuolisille liikuntaharrastuksille. Tärkeä osa yksikön tehtäviä on tehdä yhteistyötä eri yhteistyökumppanien, seuratoimijoiden ja yhdistysten kanssa.

Kunta tunnetaan liikuntamyönteisenä pitäjänä ja sellaisena se säilytetään tulevaisuudessakin. Tarjotaan kuntalaisille maksuttomia liikuntapaikkoja. Liikuntatoimi etsii uusille liikunnan ja harrastustoiminnan hankkeille ulkopuolisia rahoituslähteitä. Liikuntapalvelut koordinoivat kunnassa tapahtuvaa liikuntatoimintaa ja vastaa liikuntatapahtumien järjestämisestä. Liikuntapalveluiden toimintaan kuuluvat myös lasten uimakoulut, sisä- ja ulkoliikuntatilojen varaaminen, yhteistyö alueen liikuntajärjestöjen kanssa sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Toimintaa suoritetaan pitkälti vastaavasti kuin aikaisemminkin yhteistyössä teknisen osaston ulkoalueiden- ja liikuntapaikkahoitajien kanssa.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen painopisteenä vuodelle 2026 on uuden hyvinvointisuunnitelman käyttöönotto ja sen mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen.

Mittarit

Kansalaisopisto	TP 2024	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
Opetustunnit	6770	6000-7000	6000	6000
Opiskelijat (netto) *	1275	1200	1100	1100
Opiskelijat (brutto, ml. Luennot)	3779	3050	2900	2900
Pidetyt tunnit / asukasluku	0,76 (8.900)	0,75 (8.800)	0,68 (8.800)	0,68 (8.800)
Opiskelijat / asukasluku (%)	14.3	13.6	12.5	12.5
Valtionosuus	299 963	313 458		
Myyntituotot	110892	128000	120000	120000

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste	TP 2024	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
Oppilaat	42	38	40-45	40-45
...joista musiikin perusopetuksessa, klassinen	40	36	40	40
...joista musiikin perusopetuksessa, rytmimusiikki	2	2	2	2
Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, soitinkaruselli ja alkusoitto)	36	35	40	40
Viikkotuntimäärä	63,2	54,7	65	65
Vuosittainen tuntimäärä	2212	1915	2275	2275

Nuorisotoimi	TP 2024	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
Nuorisotilat / yökahvila avoinna (pv)	250	250	250	250
Kävijöitä vuodessa	6500	6500	6500	6500
leiripäivät / osallistujia vuodessa	20 / 300	20 / 300	20 / 300	20 / 300

Etsivän nuorisotyön / Valpas - toiminnan asiakkaat (v. 2023 >) / asiakastapaamiset	350 / 630	350 / 630	350 / 630	350 / 630
Kerhot ja ryhmät /osallistujia vuodessa	30 / 250	30 / 250	30 / 250	30 / 250
Muu toiminta ja tapahtumat / osallistujat vuodessa	60 / 800	60 / 800	60 / 800	60 / 800
Tilojen muut ulkopuoliset käyttäjät vuodessa	150	150	150	150
Vapaaehtoisten osallistumiskerrat vuodessa yhteensä henkilöä	7	7	7	7
Koulu / oppilaitos nuorisotyön käynnit	50	50	50	50

Kirjasto	TP 2024	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
Kokonaislainaus	129 258	130 000	130 000	130 000
Kokonaislainaus/asukasluku	14.6	14.6	14.6	14.6
Lähikirjaston lainaus	26 805	30 000	30 000	30 000
Hankinnat (niteitä, kpl)	3 149,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00
Fyysiset käynnit	72 362	75 000	75 000	75 000
Fyysiset käynnit/asukasluku*	8.2	7.1	7.1	7.1
Taide- ja aineistonäyttelyt	73,00	60,00	60,00	60,00
Luku- tai kirjallisuudiplomin suorittaneita oppilaita/vuosi	194,00	200,00	200,00	200,00
Aukiolotunnit, jolloin henkilökunta paikalla/vuosi	2 370,00	2 300,00	2 300,00	2 300,00
Omatoimikirjastojen aukioloajat/vuosi	6 985,00	6 000	6 000	6 000,00
Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen osallistuneita ryhmiä/vuosi	26,00	30,00	30,00	30,00

Kulttuuri	TP 2024	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
Muu kulttuuritoiminta €/as (ulkoiset nettomenot)	6,45	7,66		
Kulttuuritapahtumat	13	7	7	7

Liikunta	TA 2025	TSE 2026	TSE 2027
----------	---------	----------	----------

Hallien ja-salien kulkuoikeudet (Monitoimitalo kuntosali, Varpaisjärven liikuntahalli, Ripsakka)	1569	1500	1500
Liikuntaa tarjoavat yhteistyötahot (kolmas sektori)	25	25	25
Liikuntatapahtumat	6	6	6

3.9 Sivistyspalvelut

Sivistysosasto jakaantuu neljään tulosyksikköön: perusopetus, lukio, varhaiskasvatus ja sivistyspalvelujen hallinto. Sivistysosasto vastaa vajaan 900 peruskoululaisen opetuksesta, noin 250 lapsen varhaiskasvatuksesta ja 150 lukiolaisen opiskelusta.

Tuloarviot ja määrärahat

Sivistyspalvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatulot, ulkoiset	6 794 407	1 270 435	1 201 845
Toimintamenot, ulkoiset	-28 140 303	-17 031 467	-16 831 928
Toimintakate	-21 345 895	-15 761 032	-15 630 083

Henkilöstö

Perusopetushenkilö	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset koko henkilöstö	103	98	97
Määräaikaiset (sis. avointen tehtävien hoitajat)	18	7	7
Yhteensä	121	105	104

Lukio	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	13,5	12,9	13
Määräaikaiset	1	0,6	0
Yhteensä	14,5	13,5	13

Varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	68	66	65
Määräaikaiset	2	2	2
Yhteensä	70	68	67

Tukipalvelut	TP 2024	TA 2025	TS 2026
Vakinaiset	1,5	0,5	0,5
Määräaikaiset	0	0	0
Yhteensä	1,5	0,5	0,5

Perusopetus

Perusopetus järjestää laadukasta opetusta annettujen resurssien puitteissa. Elokuussa 2025 voimaan astuneen oppimisen tuen lakiuudistuksen toteuttamista jatketaan ja tehdään tarvittavat opetustunti- ja virkajärjestelyt oppilaiden tuen järjestämiseksi. Siirtymäaikaan liittyvät muutokset ja PoL §20i mukaiset toimet valmistellaan 1.8.2026 mennessä. Perusopetuslain muutos liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi perusopetuksessa astuu voimaan 1.8.2026. Tätä valmistellaan kevään aikana ja toimeenpannaan elokuusta 2026 alkaen. Perusopetuksen laatutavoitteet tullaan valtakunnallisesti määrittämään vuoden 2026 aikana. Paikallinen valmistelutyö aloitetaan vuoden 2026 aikana.

Koulujen yhteinen painopiste 'Yhdessä oppien' näkyy koulujen toiminnassa vahvasti kevään ajan. Hanketyön kautta kehitetään koulukohtaisesti valittuja kehittämiskohteita ja tasa-arvoisen oppimisen mahdollisuuksia. Kansainvälisyystoimintaa kehitetään Erasmus+ akkreditoinnin kautta. Oppilaiden haasteiden moninaistuttua koulun pitää pystyä huomioimaan entistä paremmin oppituntien ulkopuolinen toiminta. Koulukiusaamisen vastaista toimintamallia toteutetaan yhteisesti sovittujen menettelytapojen kautta ja arvioidaan Kiva Koulukyselyin yhdessä Turun yliopiston kanssa. Lisäksi Matin ja Liisan koulussa otetaan käyttöön vertaissovittelumalli kiusaamisen ehkäisemiksi.

Lukio

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys sekä riittävät tiedot ja taidot lukion jälkeistä jatko-opiskelua varten. Kuvataidelukion tehtävänä on tämän lisäksi antaa opiskelijalle mahdollisuus perehtyä syvällisesti kuvataiteeseen ja kehittää opiskelijan kuvallista ilmaisua.

Lukion toimintaa kehitetään tavoitteena laadukas opetus sekä kattava opintotarjonta työvälineinä opettajien ammatillinen osaaminen ja täydennyskoulutus, verkostoihin osallistuminen ja laadukas oppimisympäristö oppimateriaaleineen. Osallistuminen kuvataidelukioiden kehittämisverkoston toimintaan edistää kuvataideopetuksen laatua ja lisää yhteistyötä kuvataidelukioiden välillä. Kansainvälisyystoimintaa toteutetaan Erasmus+ akkreditoinnin kautta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta vahvistetaan lukiolaisten työelämä- ja jatko-opintovalmiuksia. Kehitetään edelleen lukion ja lukio-opintojen houkuttelevuutta yläkouluikäisten joukossa mm. erilaisin markkinoinnin keinoin. Toimintatapojen tarkastellaan ja kehitetään siten, että opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät ovat monipuolisia ja ohjaavat sekä tukevat opiskelijaa opinnoissaan. Riittävän tuen tarjoaminen lukion opiskelijoille auttaa lukio-opintojen loppuun saattamisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa.

Vuoden 2026 aikana ylioppilaskokeiden järjestelmä muuttuu Abitti 2.0, mikä vaatii tietokoneiden uusimista. Lähilukioyhdistyksen XXX juhlaseminaari järjestetään lukiolla huhtikuussa. Lisäksi valmistelut kuvataidelukion 40-vuotisjuhlavuoteen aloitetaan syksyn 2026 aikana.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimivuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää.

Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoitona tai päiväkotitoimintana kunnan itsensä järjestämänä: perhepäivähoitajia on 13, yksi ryhmäperhepäiväkoti ja kuusi päiväkotia. Lisäksi kunta hankkii varhaiskasvatuspalveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta: yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Yksityisen palvelujen tuottajia on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotiä. Tavoitteena on, että perhepäivähoito- ja päiväkotipaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita alueellisesti, laadullisesti ja määrällisesti.

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä pienenee, mutta varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska vaihtelua kysyntään tuo työllisyystilanne, opiskelumahdollisuudet ja lapsiperheiden muuttoliike. Lisäksi asiakasmaksujen alentamisen tavoitteena on nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät, koska lasten määrä vähenee ja jo päätetyt asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat pienentävästi maksutuloihin.

Varhaiskasvatuksessa painopistealueina ovat vuonna 2026 monipuoliset oppimisympäristöt (luonto), liikunta ja tunnetaidot. Vuoden aikana otetaan käyttöön työvuorosuunnittelun ohjelmisto, joka on yhteensopiva käytössä olevan varhaiskasvatuksen hallinnointiohjelman kanssa.

Tukipalvelut

Sivistysosaston tukipalveluihin kuuluu: sivistysosaston hallinto, koulutapaturmat ja hankkeet. Tavoitteena on jatkuvien hankkeiden loppuun saattaminen ja uusien hankkeiden hakeminen tarpeiden mukaan.

Tunnusluvut ja mittarit

Perusopetus	TP 2024	TA 2025	TAE 2026	TSE 2027
Perusopetuksen tuntimäärä, (ei sisällä hankerahoituksella toteutettuja tunteja)	2023	2010	1920	1880
Tuntikehys/oppilas	2,22	2,2	2,3	2,5
Yleisopetusryhmien lkm	51	43	42	41
Erityisopetusryhmien lkm	10	11	11	11
Nettomenot/oppilas (ulkoiset menot)	9 738	9 550	9 480	9 600
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko alakouluissa	15,2	15	15,5	15,2
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko yläkouluissa	17,6	18,4	15,1	13,2
Oppilaskuljetusten kustannukset/kuljetusoppilas	2440	2590	2700	2700

Oppilaita peruskoulussa tilastointipäivänä 20.9.	TP 2024	TA 2025	TAE 2026
Alapitkä	75	70	62
Martikkala*	41 (30)	35 (26)	x
- joista esioppilaita	2 (2)	2	x
Nerkoo	59	52	47
- joista esioppilaita	5	6	5
Matin ja Liisan koulu	598	575	586
Varpaisjärven koulu	175	161	171
Paloisten koulu	25	19	x
- joista esioppilaita	4	0	x
Yhteensä	973	912	866
- joista esioppilaita	11	8	18
Kuljetusoppilaita peruskoulussa	484	454	425
Pidennetyssä oppivelvollisuudessa	21	24	23
Muut erityisoppilaat	76	66	81

Oppilasennuste lv. 2026 – 2028	TAE 2026	TAE 2027	TAE 2028
Alapitkä	70	66	61
- joista esioppilaita	10	5	7
Nerkoo	57	54	48
- joista esioppilaita	11	6	6
Matin ja Liisan koulu	530	471	423
Varpaisjärven koulu	169	155	141
Yhteensä	826	746	673
-joista esioppilaita	34	34	21

* Martikkalan koulun oppilasmäärä sulkeissa ilman vieraspaikkakuntalaisia oppilaita.

Lukio	TP 2024	TA 2025	TAE 2026
Ulkoiset nettomenot/opiskelija	9 170 laskettu 165 opiskelijalla	9 993 laskettu 157 opiskelijalla	9 792 laskettu 156 opiskelijalla
Tuntikehys	303,8	300	293
Tuntikehys/opiskelija	1.86	1.91	1.87
Toteutuneiden kuvataidelinjan opintojaksojen lkm	23	28	28

Lukio	TP 2024	TA 2025	TAE 2026
Opiskelijoita 20.9	162	157	156
- joista vieraspaikkakuntalaisia	47	44	55
- joista lapinlahtelaisia	115	96	84
- kuvataidelinjalla	68	69	75
- yleislinjalla	94	71	63
- aikuislukiossa	1	2	1
- aineopiskelijoita	15	15	17
Ylioppilaita lukiosta	40	40	36

Varhaiskasvatus	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TSE 2027	TSE 2028
henkilöstö	68	66	65	63	63
lapsia päiväkodissa (sisältää esiopetuksen)	180	180	175	170	170
lapsia perhepäivähoidossa	70	65	65	56	56
kotihoiton tuen piirissä olevien lasten keskimääräinen lkm/kk	60	60	50	40	40
lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	35	35	35	35	35

3.10 Sivistyspalveluiden strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Idea- ja kokeilukulttuurin rakentaminen	- Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa - Kuntalaisten, lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden sekä heidän huoltajien palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa - Oppilaiden ja lasten osallistaminen ideoimiseen ja kehittämiseen kouluilla ja varhaiskasvatuksessa.	ideoiden ja kokeilujen määrä	Osastopäällikkö ja esihenkilöt
Kehitämme kuntaa ekologisesti kestäväällä tavalla	- Päätöksien ja hankintojen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset - Matin ja Liisan koulussa Vihreä lippu- toiminta - Jätteiden peruslajittelu kaikissa yksiköissä - Ilmastosuunnitelman edistäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Toteutuminen	Osastojohtaja ja esihenkilöt Henkilöstö ja käyttäjät
Lapinlahden tunnettavuuden lisääminen	Hyvä rekrytointiprosessi ja perehdytys	Onnistuneiden rekrytointien määrä ja henkilöstön vaihtuvuus	Osastopäällikkö ja esihenkilöt
	Some-näkyvyyden ylläpitäminen kunnan yhteisten viestintäohjeiden mukaisesti huomioiden yksiköiden erilaisuus vahvuutena	päivitysten määrä	Viestinnästä vastaavat henkilöt yksiköissä ja osastolla

Palvelemme intohimoisesti

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita	Sähköisen asioinnin edelleen kehittäminen: lomakkeiden kehittäminen	Toteutuminen	Osastopäällikkö ja esihenkilöt
	Kunnan nettisivujen päivittäminen aktiivisesti	Toteutuminen	Sihteerit
Henkilöstömme voi hyvin ja kokee työnsä merkitykselliseksi	- Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) - AinoHealt'n aktiivinen käyttö työhyvinvoinnin edistämisessä	Koulutuksiin osallistuminen Sairaspoissaolojen muutokset	Osastopäällikkö ja esihenkilöt

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
	- Hyödynnämme henkilöstön osaamista eri yksiköiden välillä ja huomioimme tämän uutta toimintaa suunniteltaessa. - Toteutamme koulutussuunnitelmaa - Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana		
Palvelumme houkuttelevat lapsiperheitä	- Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan. - Terveet ja ajanmukaiset rakennukset ja ammattitaitoinen henkilökunta - Ajanmukaiset opetusvälineet	Toteutuminen	Osastopäällikkö ja esihenkilöt

Tuemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tuemme kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi	- yhteistyön tekeminen mm. hyvinvointialueen kanssa - Yhteistyökumppaneiden toteuttamat palautekyselyt (mm. Servica) ja niiden hyödyntäminen	Toteutuminen	Osastopäällikkö ja esihenkilöt

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Yrittäjäverkosto tuottaa yhteistyömalleja ja hyötyä yrittäjille	- Käytämme paikallista hankintaohjeistusta - Koulujen ja yritysten suunnitelmallinen yhteistyö, esim. kummiyritystoiminta	Toteutuminen Lukumäärät	Osastopäällikkö ja esihenkilöt

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tulomme ja menomme ovat tasapainossa	- Talouden tasapainotussuunnitelman toteuttaminen - Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan - Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa - Tunnistetaan tuleva palvelutarve - Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä - Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Muutokset	Osastopäällikkö ja esihenkilöt

3.11 Tekniset palvelut

Tekninen lautakunta vastaa kunnan organisaatiossa teknisten palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä sekä investointien toteuttamisesta valtuuston hyväksymien päätösten, ohjeiden ja määrärahojen puitteissa. Ympäristölautakunta vastaa viranomaislautakuntana Ympäristöpalveluista, ympäristö – ja rakennusvalvonnasta. Tekniset palvelut sisältävät kolme (3) eri tulosyksikköä; tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet ja kiinteistökeskus.

Tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut kuuluvat kunnan organisaatiossa tekniseen osastoon. Lapinlahden Vesi Oy toimii kunnan vesihuoltolaitoksena ja on kunnan 100 % omistama osakeyhtiö. Lapinlahden Vesi Oy:n toimitusjohtajana toimii tekninen johtaja ja toiminta nivoutuu osaksi teknistä osastoa.

Tekninen toimi on teknisen osaston ohjaava osa ja kokoaa yhteen erilaiset teknisen- ja ympäristöpalvelujen toiminnot. Liikenneväylät ja yleiset alueet tulosyksikkö huolehtii katujen, teiden, liikunta-alueiden sekä puistojen ja muiden yleisten alueiden kesä- ja talvikunnossapidosta sekä kunnalle kuuluvista yksityistieasioista. Kiinteistökeskus tulosyksikön vastuulle kuuluu kunnan omistamien kiinteistöjen hoito ja kunnossapito. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii useista erilaisista kunnan omistamien tytäryhtiöiden, Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvistä asioista. Teknisen osaston henkilökunta valmistelee kunnanhallituksen alla toimivan kaavatoimikunnan asiat ja tekninen johtaja toimii toimikunnan esittelijänä.

Tekninen lautakunta päättää hallintosäännön mukaan mittavimmista urakoista ja suuremmista suunnittelusopimuksista, sekä valvoo teknisen palvelun toimintaa.

Tekniseen lautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Esittelijänä lautakunnan kokouksissa on tekninen johtaja ja pöytäkirjanpitäjänä teknisen osaston palvelusihteeri.

Ympäristölautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja kullekin henkilökohtaiset varajäsenet. Esittelijänä ympäristölautakunnan kokouksissa on rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija, pöytäkirjanpitäjänä teknisen osaston palvelusihteeri.

Ympäristöpalveluihin kuuluvat seuraavat tulosyksiköt; rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu ja ympäristöpalveluiden yhteiset sekä Vss-toimi.

Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta toimii pääosin valtion tasolta tulleiden lakien ja säädösten puitteissa.

Tuloarvio ja määrärahat

Tekniset palvelut	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Toimintatulot, ulkoiset	6 794 407	4 271 810	941 209
Toimintamenot, ulkoiset	-28 140 303	-6 066 978	-4 860 727
Toimintakate	-21 345 895	-1 795 168	-3 919 518

*) Pääosa toimintatuloista kertyy sote-kiinteistöjen vuokratuloista. Vuokraustoiminta tulee yhtiöittää vuoden 2026 alusta, jolloin vuokratulo ei ole teknisen osaston budjetissa.

Henkilöstö (HTV)

Tekninen toimi	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset	2,3	2,3	2,3

Määräaikaiset	0,4		
Yhteensä	2,7	2,3	2,3
Liikenneväylät – ja yleiset alueet	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset	7,80	7,55	7,30
Määräaikaiset	1,75	1,75	1,75
Yhteensä	9,55	9,30	9,05
Kiinteistökeskus	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset	24,70	25,70	25,70
Määräaikaiset	2,00	1,00	1,00
Yhteensä	26,70	26,70	26,70
Ympäristöpalvelut	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Vakinaiset	2.7	2.7	2.7
Määräaikaiset	0.4	0.4	0.4
Yhteensä	3.1	3.1	3.1
Tekniset palvelut yhteensä	42,05	41,40	41,15

Toimintasuunnitelma

Teknisten palveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden ja – yksiköiden toiminta on järjestetty ja johdettu tarkoituksenmukaisesti ja kunnanvaltuuston määrittämien ohjeiden mukaisesti siten, että kuntalaisille ja hallintokunnille pystytään tuottamaan kaikki tekniset palvelut asianmukaisesti. Teknisten palveluiden tulosityksiköitä ovat tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet sekä kiinteistökeskus.

Ympäristöpalveluiden tulosityksiköitä ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ja ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot sekä VSS-toimi.

Tekninen toimi

Teknisen toimen talousarvio muodostuu teknisen osaston yhteisistä toiminnoista, esimerkiksi erilaisista teknisen osaston ohjelma- ja lisenssikustannuksista sekä laitevuokrista. Maankäytön – ja kaavoitustoiminnan kustannukset sisältyvät teknisen toimen talousarvioon. Tekninen toimi on hallinnointi osa teknisellä osastolla, joka vastaa ja jonka kautta asiat valmistellaan päätöksentekoa varten. Merkittäviä kuluja, jotka jakautuvat useammalle tulosityksikölle tai kohdalle ovat Kevan tasausmaksut. Suoniemen jäteveden puhdistamon ympärille on luotu projekteja, joilla pyritään lisäämään alueella yritystoimintaa. Projektin jatkuu alkuvuoden 2026 aikana. Samassa yhteydessä on päätetty lähteä asemakaavoittamaan Suoniemen aluetta, josta syntyy merkittäviä kaavoituksen kuluja.

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Liikenneväylät ja yleiset alueet vastaa liikenneväylien kunnossapidosta tarkoituksenaan luoda edellytykset turvalliselle ja sujuvalle liikkumiselle vuodenajasta tai liikkumismuodosta riippumatta. Vastuualueeseen kuuluu myös yleisien alueiden, puistojen, leikkikenttien ja uimarantojen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehtiminen välineiden riittävän ylläpidon sekä vihertöiden avulla. Liikenneväylät – ja yleiset alueet tulosityksikkö pitää sisällään olemassa olevien katujen, leikkipuistojen, puistojen, puistometsien, uimarantojen, sekä maa- ja metsätilojen ylläpidon sekä vastuualueen. Tulosityksikkö vastaa liikuntapaikkojen teknisestä kunnossapidosta ja rakennusinvestoinneista. Liikuntapaikkojen kunnossapitoa ja rakentamista suunnitellaan yhdessä Hyvinvointi- ja kulttuuriosaston kanssa. Lisäksi tulosityksikkö hoitaa yksityisteiden avustamisasiat.

2026 talousarvion puitteissa jatketaan energiansäästötoimien kehittämistä. Tavoitteena on vuoden 2026 aikana ottaa kiinni kertynyttä korjausvelkaa ja tehdä mm. asfalttipintauksia ja lähiviheralueiden hoitoa. Yksityistieavustuksen määrärahaa laskettiin vuodelle 2025, mutta tulevalle vuodelle se palautetaan edeltävälle tasolle kunnossapitoavustusten osalta ja perusparannusavustukset pysyvät vuoden 2025 tasolla, lukuunottamatta "korvamerkittyä" avustusosuutta, 100 000 euroa, Suoniementien perusparannukseen, johon saataneen vastaavan suuruinen valtion avustusosuus. Puistometsäsuunnitelmaa (vuodelta 2019) pyritään toteuttamaan suunnitelmallisesti ja metsätiloilla tehdään tarvittavia metsänhoidollisia toimia ja hakkuita tavoitteiden mukaisesti. Kunnan omistamien metsien hoidossa noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita.

Vuonna 2025 tulosityksiköllä ei ollut edellisvuosien tapaan määräraikaista viheralueidenhoitajaa. Vuonna 2025 jäätin odotetusti normaalista kunnossapitotasosta tästä ja muista säästötoimenpiteistä johtuen. Määräaikaisen työntekijän puute vaikeutti myös merkittävästi vakihenkilöstön lomien aikaista työtä. Vuodelle 2026 varataan raha määräaikaiselle viheralueidenhoitajalle, jolla varmistetaan parempi viheralueiden kunnossapitotaso niin katu-, puisto-, kuin liikunta-alueilla ja täydennetään kesälomakaudella kunnossapitohenkilöstöä. Lisäksi metsien hoitoon varataan määräraha määräaikaiselle metsurille, jolla mahdollistetaan kunnan talousmetsien hyvä kustannustehokas hoito.

Tunnusluvut ja mittarit

Liikenneväylät ja yleiset alueet	TP 2024	TA 2025	TAE 2026	TSE 2027	TSE 2028
Katujen kunnossapito					
Kadut ja kevyenliikenteenväylät, km	77	77	77	77	77
Kustannukset €/km	5 295	5450	4360	4500	4500
Katuvalaistus, km	63	63	63	63	63
Kustannukset €/km	1 540	1 270	980	1000	1000
Yksityistiet					
Avustettavat yksityistiet, kpl	190	190	190	190	190
Avustettavat yksityistiet, km	360	360	360	360	360
Kunnossapitoavustukset €	219958 *1	125 000	150 000	150 000	150 000
Perusparannusavustukset €		25 000	125 000	25 000	25 000
Puistot ja yleiset alueet					
Kunnossapito yhteensä, €	259 660 *2	95 000	75 000	100 000	100 000
Leikkikentät, kpl	14	14	14	14	14
Uimarannat ja – paikat, kpl	12	11	11	11	11
Venevalkamat, kpl	8	8	8	8	8
Liikuntapaikat					
Kunnossapito yhteensä, €		142000	98 000	110 000	110 000
Maa- ja metsätilat					
Puistometsät, ha	570	570	570	570	570
Talousmetsät, ha	1 030	1 030	1 030	1 030	1 030
Pellot, ha	54.1	54.1	54.1	54.1	54.1

1) Summassa ei ole aikaisemmin huomioitu henkilöstökuluja

2) Liikuntapaikkojen kunnossapito kuului ennen vuotta 2025 Liikuntatoimen alle

Kiinteistökeskus

Kiinteistökeskus vastaa kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpidosta, sekä osallistuu eritasoisesti Lapinlahden Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen kunnossapitoon tai rakennus- ja saneeraushankkeisiin. Kiinteistökeskus osallistuu kunnan investointihankkeiden valmisteluun ja toteutukseen. Kiinteistökeskus vastaa myös kunnan omien toimintojen ulkopuolelle vuokrattavista muutamista tiloista. SOTE-kiinteistöt siirtyvät Viitostien Ykköstilat Oy:lle. Kiinteistönhoito säilyy näissäkin kohteissa edelleen kiinteistökeskuksen toimintana ja toiminta näkyy talousarviossa myös tulona. Kiinteistökeskuksen talousarviolla pidetään rakennusten perustoiminnot käynnissä, lämmitys, sähkö, vesi, ilmanvaihto, ulkoalueiden kunnossapito, rakennusten siivous ja pienet korjaukset, sekä talotekniikkaan liittyvät automaatio-ohjelmat. Talousarviota vuodelle 2026 laadittaessa kiinteistökeskuksen osalta, merkittävin asia on ison kiinteistömäärän siirtyminen pois kokonaisuudesta. Erilaisten automaatio/ICT kulujen jyvittäminen kunnan ja yhtiön välillä ei välttämättä ole talousarviovaiheessa oikeassa balanssissa vaan tarkentuu toimintavuoden aikana. Henkilöstökulujen osalta talousarvio on laadittu pienemmäksi kuin vuonna 2025. Talousarvio on jouduttu laatimaan niin, että suunniteltuja vanhojen asuinkiinteistöjen purkamisia ei voida toteuttaa. Myös joihinkin pieniin korjauksiin alustavasti ajateltuja määrärahoja on jouduttu karsimaan talousarvion laadinnan myötä. Energian säästöillä, tavoitellaan edelleen kustannussäästöjä. Valaistuksien uusimisella nähdään jo sähkökustannuksien alenemia kohteissa. Ilmastosuunnitelmaa pyritään toteuttamaan talousarvion puitteissa ja suunnitellaan nähdä energian säästötoimilla on positiivista vaikutusta.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennukset	Pinta-ala kem2	Tilavuus m3	Kpl
Julkiset rakennukset	9 812	45 632	9
Koulut	24 533	112 007	5
Yritystilat	6 040	22 643	12
Osakekiinteistöt, josta kunnan omistama	1 004	2 881	8
Pientalot	414	1 323	4
Muut rakennukset	5 174	19 607	17
Yhteensä	44 962	203 350	54

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toimintaa määrää pääosiltaan 2025 voimaan tullut rakentamislaki (RakL) sekä tulossa oleva rakentamisasetus ja kunnan rakennusjärjestys. Lupamäärät ovat vähentyneet johtuen pienten rakennusten vapauttamisesta luvanvaraisuudesta. Rakentamisen neuvonnan ja jälkikarkastusten määrän oletetaan lisääntyvän.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on vaalia, että rakentaminen tapahtuu elinympäristöä kunnioittaen sekä rakennukset sopeutuvat suunnitellulle rakennuspaikalle. Lupien päättämisessä pyritään huomioimaan rakentajan luvan tarpeen kiireellisyys. Lainsäädäntö velvoittaa käsittelemään rakentamis-, purku- ja maisematyöluvat kohtuullisessa ajassa, rakennustarkastajan myöntämät luvat käsitellään viimeistään 3 vk sisällä, lautakunnan kokouksia pidetään 1–3 kk välein.

Kaikki rakentamiseen liittyvät luvat liittyvät voidaan käsitellä ja päättää sähköisesti. Tavoitteena on, että kaikki rakentamiseen liittyvät luvat haetaan sähköisesti <https://lapinlahti.asiointi.fi/ePermit/> palvelun kautta. Luvanhakijoita ohjataan rakennushankkeissa ennakoivaan yhteydenottoon rakennusvalvonnan suuntaan. Ennakkoneuvonnalla rakentaja säästää aikaa sekä tarpeettomia investointeja. Hakemus aloitettava aina neuvontapyyntöillä.

Pitämättömiä lopputarkastuksia pidetään resurssien mukaan. Rakennusvalvonnan ohjelmiston muutos on vaikuttanut huomattavan paljon toimintaympäristöön, rakennus- ja huoneistorekisterin tietoja korjataan muiden töiden ohessa resurssien mukaan.

Rakennusvalvonnan sähköiseen arkistointiin panostetaan. Rakennusvalvonnan arkistojen skannaus sähköiseen muotoon on aloitettu ja sitä pyritään jatkamaan. Sähköiseen arkistointiin liittyvä integraatio on

pääosiltaan tehty Innofactorin ja Trimblen välillä. Sähköiseen muotoon saatetun materiaalin käyttö helpottaa asiakirjojen toimittamista asiakkaille.

Tunnusluvut ja mittarit

Rakennusvalvonta	TP 2024	TA 2025	TAE 2026	TSE 2027	TSE 2028
Käsiteltyjä lupahakemuksia	201	200	150	150	150
Lausuntoja, kpl	91	40	40	40	40
Tarkastuskäyntejä työmailla	414	300	300	300	300

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa mm. ympäristö- ja maa-aineslupiin liittyvistä asioista sekä vesilain ja vesihuoltolain mukaisista tehtävistä ja jätehuollon valvonnasta. Toiminnan tavoitteena on turvata kuntalaisille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö. Lainsäädäntö velvoittaa käsittelemään ympäristöluvut ja ilmoitukset ilman aiheutonta viivästystä. Maa-aines-, ympäristö- tai yhteisluvan käsittely voi kestää ajallisesti muutamasta kuukaudesta vuoteen, riippuen lupajonossa olevien lupahakemusten määrästä sekä toimitetun hakemuksen laadusta. Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot (mm. eläinsuojat) voivat aloittaa toimintansa 120 vrk:n kuluttua ilmoituksen jättämisestä. Tämä tarkoittaa sitä, että ilmoitusmenettely on vietävä viranomaiskäsittelyn läpi 120 vrk:n aikana.

Ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia, ilmoituksenvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Valvottavia kohteita on valvontaresursseihin nähden Lapinlahdella runsaasti. Valvontaa tehdään olemassa olevien resurssien puitteissa, kohdentaen valvonta sinne, missä on suurimmat riskit. Ilmoituksia ympäristöhaitoista ja erilaisia valituksia käsitellään saapumisjärjestyksessä. Roskaantumista koskevia yleisöilmoituksia tulee ympäristönsuojeluun runsaasti erityisesti keväällä lumen sulamisen jälkeen mutta myös syksyllä lehtien pudottua. Tällaiset ilmoitukset ovat työllistäviä, sillä kohteessa tehdään aina ilmoituksen perusteella tarkastus. Tarkastukset johtavat yleensä siivouskehotuksen antamiseen ja kehotuksen valvontaan. Ympäristönsuojelu neuvoo kuntalaisia monenlaisissa ympäristöasioissa muun muassa vieraslajien torjunnassa, jätteiden käsittelyssä ja kierrättämisessä sekä erilaisissa ympäristöhaittilanteissa.

Ympäristönsuojelun toimintaa pyritään saamaan entistä enemmän sähköiseen muotoon. Trimble-järjestelmän käyttöönottoa tullaan jatkamaan myös vuoden 2026 aikana. Tarkoitus on aloittaa myös sähköisen arkistoinnin mahdollisuuksien selvittäminen.

Tunnusluvut ja mittarit

Ympäristönsuojelu	TP 2024	TA 2025	TAE 2026	TSE 2027	TSE 2028
Valvontatarkastuksia	100	130	80	80	80
Käsiteltyjä lupahakemuksia	5	10	5	5	5
Käsiteltyjä viemäriverkoston vapautushakemuksia	10	10	5	5	5
Ympäristövalistustapahtumia	5	5	1	1	1

Ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot käsittävät ympäristölautakunnan kokoustoiminnan-, matka- ja kokouspalkkiot sekä siihen liittyvät koulutuspalvelut. VSS-toimi hoidetaan kunnan VSS-vastuuhenkilön toimesta.

3.12 Teknisten palveluiden strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Idea- ja kokeilukulttuurin rakentaminen	- Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin - Kuntalaisten palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa	Ideoiden ja kokeilujen määrä	Osastopäällikkö Tulosityksikköjen päälliköt
Kehitämme kuntaa ekologisesti kestäväällä tavalla	Päivitetään valaisimia LED valaisimiin. Uusia valoja hankittaessa otetaan huomioon mahdollinen siirtyminen älykkääseen valaistuksen ohjaukseen.	Osuus valaisimista %	Kuntatekniikkapäällikkö Kiinteistöpäällikkö
	Toteutetaan vesistökunnostuskohteita määrärahojen puitteissa	Toteutuminen	Tekninen johtaja Kuntatekniikkapäällikkö
	Aurinkovoiman lisääntyvä hyödyntäminen	Toteutuneet kohteet	Kiinteistöpäällikkö
	Päätöksien ja hankintojen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset		Osastopäällikkö Tulosityksikköjen päälliköt
Lapinlahden tunnettavuuden lisääminen	- Päivitetään uusia www. sivuja aktiivisesti - Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työantajakuva) ja perehdytykseen	Onnistuneiden rekrytointien määrä	Osastopäällikkö Tulosityksikköjen päälliköt

Palvelemme intohimoisesti

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Palveluketjumme ovat sujuvia ja tehokkaita	- Sähköisen asioinnin edelleen kehittäminen - Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin - Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) - Määritetään palveluiden vasteajat	Toteutuminen	Osastopäällikkö /Tulosityksikköjen päälliköt Johtoryhmä/Osastopäällikkö Tulosityksikköjen päälliköt

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
	Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti		
Henkilöstömme voi hyvin ja kokee työnsä merkitykselliseksi	- Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen - Toteutamme koulutussuunnitelmaa - Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa - Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu - Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana	Koulutuksiin osallistuminen	Osastopäällikkö/esihenkilöt
	Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä	Sairaspoissaolot	Osastopäällikkö/esihenkilöt
Palvelumme houkuttelevat lapsiperheitä	- Pidämme yllä kattavaa tonttitarjontaa - Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan.		Osastopäällikkö/esihenkilöt

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tuemme kuntalaisten hyvinvointia ennaltaehkäisevästi	Hyvinvointipalvelujen määrittely Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa teknisen osaston osalta	Toteutuminen	Johtoryhmä Osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattori Osastopäällikkö/liikuntas sihteeri

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
	tarkoittaa Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä - Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä osaltamme - Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan - Teemme palveluiden tarvearviointia ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut		

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Yrittäjäverkosto tuottaa yhteistyömalleja ja hyötyä yrittäjille	Toteutamme kunnan hankintaohjetta Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa	Toteutuminen	Tekninen johtaja Tulosityksikköjen päälliköt
Infrastruktuurimme vastaa yritysten tarpeita	Kaavoituksella pyritään ennakoimaan yritys- ja toimitilatonttien riittävyys		Tekninen johtaja
	Lupakäsittelyssä huomioidaan hakijan hankkeen kiireellisyys lakien ja asetusten mukaisissa puitteissa		Ympäristöasiantuntija Rakennustarkastaja
	Käytetään yritysvaikutusten arviointia asioiden valmistelussa ja päätöksenteon avuksi		Tekninen johtaja Tulosityksikköjen päälliköt

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
Tulomme ja menomme ovat tasapainossa	- Talvikunnossapidon konetyötuntien seuranta. - Käytössä sähköinen ajoseurantajärjestelmä. - Palveluverkoston tarkastelu	h/km, €/km	Kuntatekniikkapäällikkö
	- Henk. määrä ja osaaminen tarpeiden mukaan - Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa - Tunnistetaan tuleva palvelutarve - Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä - Huomioidaan käyttö- ja		Osastopäällikkö Tulosityksiköiden päälliköt

Strateginen tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
	ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa		

4 Tuloslaskelmaosa

4.1 Lapinlahden kunta

Tuloslaskelmaosan yhteydessä esitetään tulo-rahoituksen riittävyyttä mittaavat tunnusluvut. Alla oleva tuloslaskelma sisältää ulkoiset toimintatuotot ja –kulut.

Tuloslaskelma € (ulkoinen) tunnusluvut (1 000 €).

Yhteensä	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Myyntituotot	1 586 503	1 359 836	1 310 360	1 310 360	1 310 360
Maksutuotot	459 147	387 350	380 000	380 000	380 000
Tuet ja avustukset	683 584	459 621	536 548	536 548	536 548
Vuokratuotot	3 672 476	3 672 200	353 949	328 592	328 592
Muut toimintatuotot	67 697	35 900	44 500	44 500	44 500
TOIMINTATUOTOT	6 469 407	5 914 907	2 625 357	2 600 000	2 600 000
Henkilöstökulut	-15 464 909	-16 015 536	-15 746 185	-16 211 464	-16 498 464
Palvelujen ostot	-6 710 564	-7 806 894	-7 745 735	-7 746 235	-7 746 235
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 576 455	-2 766 580	-1 774 891	-1 775 091	-1 775 091
Avustukset	-1 521 169	-1 932 500	-2 172 500	-2 172 500	-2 172 500
Vuokrakulut	-803 824	-788 695	-784 440	-784 440	-784 440
Muut toimintakulut	-77 848	-44 800	-43 270	-43 270	-43 270
TOIMINTAKULUT	-27 154 769	-29 355 005	-28 267 021	-28 733 000	-29 020 000
TOIMINTAKATE	-20 685 362	-23 440 098	-25 641 664	-26 133 000	-26 420 000
Verotulot	19 746 645	19 855 000	20 614 000	21 067 000	21 630 000
Valtionosuudet	4 985 468	5 778 834	5 750 459	5 786 000	5 786 000
Rahoitustuotot ja -kulut	937 738	780 000	1 580 000	1 580 000	1 580 000
Korkotuotot	445 336	567 000	1 050 000	1 050 000	1 050 000
Muut rahoitustuotot	1 482 709	1 150 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Korkokulut	-985 958	-917 000	-650 000	-650 000	-650 000
Muut rahoituskulut	-4 349	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
VUOSIKATE	4 984 489	2 973 736	2 302 795	2 300 000	2 576 000
Poistot ja arvonalentumiset	-3 784 556	-3 109 000	-2 200 000	-2 100 000	-2 500 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 784 556	-3 109 000	-2 200 000	-2 100 000	-2 500 000
Tilikauden tulos	1 199 933	-135 264	102 795	200 000	76 000
Varausten ja rahastojen muutos	-500 000	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	699 933	-135 264	102 795	200 000	76 000

Talousarvioehdotus osastoittain

Osasto	TA2025	TA2026	Muutos €	Muutos %
Hallintopalvelut	147 616	238 103	90 487	61 %
Hyvinvointipalvelut	225 046	244 200	19 154	9 %
Sivistyspalvelut	1 270 435	1 201 845	-68 590	-5 %
Tekniset palvelut	4 271 810	941 209	-3 330 601	-78 %
Toimintatuotot yhteensä	5 914 907	2 625 357	-3 289 550	-56 %
Hallintopalvelut	-4 818 394	-4 996 289	177 895	4 %
Hyvinvointipalvelut	-1 434 836	-1 578 076	143 240	10 %
Sivistysosasto	-17 031 467	-16 831 928	-199 539	-1 %
Tekninen osasto	-6 066 978	-4 860 727	-1 206 251	-20 %
Toimintamenot yhteensä	-29 351 675	-28 267 020	-1 084 655	-3,70 %
Hallintopalvelut	-4 670 778	-4 758 186	87 408	2 %
Hyvinvointipalvelut	-1 209 790	-1 333 876	124 086	10 %
Sivistyspalvelut	-15 761 032	-15 630 083	-130 949	-1 %
Tekniset palvelut	-1 795 168	-3 919 518	2 124 350	118 %
Toimintakate yhteensä	-23 436 768	-25 641 663	2 204 895	9,4 %

Henkilöstömenot

Osasto	TA2025	TA2026	Muutos	Muutos%
Hallintopalvelut	-835 207	-659 083	-176 124	-21 %
Hyvinvointipalvelut	-1 096 831	-1 123 676	26 845	2 %
Sivistyspalvelut	-12 087 775	-11 988 157	-99 618	-1 %
Tekniset palvelut	-1 993 093	-1 975 268	-17 825	-1 %
Henkilöstömenot yhteensä	-16 012 906	-15 746 184	-266 722	-1,7 %
Toimintakate	-18 005 999	-17 721 452	-284 547	0

4.2 Viitostien Ykköstilat Oy

Viitostien Ykköstilat Oy	1-12/2026 Budjetti
Liikevaihto	3 710 549
Myyntituotot	3 710 549
Myyntikate	3 710 549
Kiinteät kulut	-1 607 321
Henkilöstökulut	- 44 000
Liiketoiminnan muut kulut	-1 563 321
Käyttökate	2 103 228
Poistot ja arvonalentumiset	- 877 500
Liikevoitto	1 225 728
Rahoitustuotot ja -kulut	- 745 200
Voitto ennen veroja	480 528
Tilikauden tulos	480 528

4.3 Lapinlahden Kaskihovi Oy

Lapinlahden Kaskihovi Oy	1-12/2026 Budjetti
Liikevaihto	2 710 000,00
Muut tuotot	11 000,00
Myyntikate	2 721 000,00
Kiinteät kulut	-1 751 000,00
Henkilöstökulut	-157000,00
Liiketoiminnan muut kulut	-1 908 000,00
Käyttökate	813 000,00
Poistot ja arvonalentumiset	-490000,00
Liikevoitto	323 000,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-158000,00
Voitto ennen veroja	165 000,00
Tilikauden tulos	165 000,00

4.4 Lapinlahden Vesi Oy

Lapinlahden Vesi Oy	1-12/2026 Budjetti
Liikevaihto	5 261 800,00
Myyntituotot	5 261 800,00
Myyntikate	5 261 800,00
Kiinteät kulut	-3 496 964,00
Henkilöstökulut	-395 836,00
Liiketoiminnan muut kulut	-3 892 800,00
Käyttökate	1 369 000,00
Poistot ja arvonalentumiset	-775 582,00
Liikevoitto	593 418,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-583 673,00
Voitto ennen veroja	
Tilikauden tulos	9 745,00

5 Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointihankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottaminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointeihin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

tulot.

Vuoden 2026 ja suunnitteluvuosien 2027–2028 investointiesitykset on käsitelty teknisen lautakunnan kokouksessa 5.11.2025. Vuoden 2026 investoinnit on laadittu kunnanhallituksen antaman kokonaisraamin puitteisiin, osoittaen nettomenolta 1 750 000 euroa. Suunnitelmavuosille on sisällytetty liikuntahalli Monarin sekä D-talon korvaavan rakentaminen tai osittaisen saneeraamisen kustannukset merkittävimänä menona. Kokonaisuuden piha-aluejärjestelyineen oletetaan olevan noin 10 miljoonan euron hanke. Hankekustannus tarkentuu vuoden 2026 aikana.

Vuoden 2026 suurimmat investointikohteet ovat kadunsaneerauksia ja bioterminaalikentän rakentaminen. Peltoniemen katujen saneeraus jatkuu yhdessä Lapinlahden Vesi Oy:n vesihuollon saneerauksen kanssa 400 000 euron varauksella. Leppäsyväntien saneeraamiseen on varattu 290 000 euroa. JTF- hankkeena toteutettava bioterminaalikenttä Suoniemeen on kokonaisuudeltaan suurin bruttomenoiltaan, mutta avustusosuuden jälkeen nettona hankkeeseen on varattu 120 000 euroa vuodelle 2026. Varpaisjärven Pappilanpellon katujen asfaltointiin on varattu 170 000 euroa. Liikuntapaikkojen osalta valioareenan kentän peruskorjaukseen on varattu 115 000 euroa. Tähän kohteeseen pyritään hakemaan vielä liikuntapaikkojen kunnostamiseen myönnettäviä avustuksia. Töllintien saneerauksen aloittamiseen on varattu 75 000 euroa ja Alapitkälle koulun yhteyteen rakennettavalle traktoritalille 70 000 euroa.

Kiinteistöt alueen merkittävin varaus on liikuntahallin ja d-talon korvaavien ratkaisujen suunnittelemiseen 150 000 eurolla, sekä Lapinlahden vanhan kunnantalon katto ja ulkomaalaus 50 000 eurolla.

Maanhankintaan on varattu 100 000 euroa. Muita suunniteltuja investointikohteita 10 000–30 000 euron varauksilla on mm. Asemaseudun rakennusten peruskorjaus/maalaus, Nerkoon koulun-päiväkodin aita, aurinkopaneelit Lapinlahden kirjasto, valaistuksien uusiminen, Varpaisjärven kirjaston esteettömyyden parantaminen, sähköistyksien uusiminen, vesistökuunnostuskohteeseen varautuminen, rakennusvalvonnan sähköinen arkistointi, sekä koulujen ja varahaiskasvatuksen kalusteiden hankinta ja osallistavan budjetoinnin osuus.

INVESTOINNIT	ESITYS TA-2026			Suunnitteluvuodet						
	Menot	Tulot	Nettomenot	2027			2028			2029 -> Menot
				Menot	Tulot	Nettomenot	Menot	Tulot	Nettomenot	
KIINTEISTÖT			320 000			3 085 000			7 120 000	240 000
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet			150 000			3 050 000			7 100 000	
D-talo ja Monari, suunnittelu ja rakentaminen	150 000		150 000	2 750 000	250 000	2 750 000	7 250 000	250 000	7 000 000	100 000
Meijeri, katto ja muu peruskorjaus				300 000		300 000	100 000		100 000	
Alapitkän koulu, ulkomaalaus										100 000
Pienet peruskorjauskohteet			45 000			0			0	0
Asemanseudun rakennukset, peruskorjaus/maalauk	20 000		20 000							
Nerkoon koulun/päiväkodin aita	25 000		25 000							
Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit			125 000			35 000			20 000	20 000
Aurinkovoima, Lapinlahden kirjasto	14 000		14 000							
Kiinteistöjen valaistuksen päivitys led-valoihin/valaisimiin	30 000		30 000	20 000		20 000	20 000		20 000	
Varpaisjärven kirjasto, esteettömyyden parantaminen	11 000		11 000							
Lapinlahden vanha kunnantalo katto ja ulkomaalaus	50 000		50 000							
Kiinteistöjen sähköistysten uusiminen	20 000		20 000	15 000		15 000				20 000
KADUT, PUISTOT, LIIKUNTA JA MUUT YLEISET ALUEET			1 265 000			650 000			240 000	1 285 000
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet			1 055 000			325 000			180 000	500 000
Peltoniemen katujen saneeraus	400 000		400 000	15 000		15 000				
Leppäsyrtjäntie peruskorjaus	290 000		290 000	50 000		50 000				
Rovastintie, Pastorintie asfaltointi	170 000		170 000							
Matin ja Liisantie, Ukko-Paavontie peruskorjaus							180 000		180 000	
Tölliintie peruskorjaus	75 000		75 000	200 000		200 000				
Suoniemi bioterminaali	420 000	300 000	120 000	100 000	40 000	60 000				
Suoniemi kadut										500 000
Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystystyöt			0			200 000			35 000	40 000
Pekka Halosentie väli Juhani Ahontie -Kivistöntie				50 000		50 000				
Asematien asfaltointi				30 000		30 000				40 000
Puurusentie asfaltointi				50 000		50 000				
Seuratien asfaltointi				25 000		25 000				
Tori, Lapinlahti (WC + parkkipaikka)				45 000		45 000	35 000		35 000	
Liikunta-alue tai muu ulkoliikuntarakentaminen			185 000			100 000			0	720 000
Kunto/luontopolku Peltoniemi-Vääni										70 000
Lämmin traktoritali, Alapitkä	70 000		70 000							
Skeittipuisto/Pumptrack										200 000
Valloareena, nurmenuudistus, kentän peruskorjaus	115 000		115 000	100 000		100 000				400 000
Kivituikkakenttä, Haminämäki										50 000
Muut pienet investoinnit			25 000			25 000			25 000	25 000
Vesistökuunnostuskohde	25 000		25 000	50 000	25 000	25 000	50 000	25 000	25 000	25 000
MUUT INVESTOINNIT JA PITKÄVAIKUTTEISET MENOT			65 000			95 000			0	0
Rakennusvalvonnan sähköinen arkistointi	20 000		20 000	15 000		15 000				
Koulujen kalusteiden hankinta	10 000		10 000	20 000		20 000				
Varhaiskasvatuksen kalusteet ja ulkoleikkivälineet	20 000		20 000	10 000		10 000				
Osallistava budjetointi	15 000		15 000							
Paikkatieto-ohjelman uusiminen				50 000		50 000				
MAANHANKINTA			100 000			100 000			100 000	100 000
Kiinteistöjen osto (maa- ja metsätilat)	100 000		100 000	100 000		100 000	100 000		100 000	100 000
Yhteensä:	2 050 000	300 000	1 750 000							
	Menot	Tulot	Nettomeno							

Valtuustoon nähdessä sitovat:

	TA2026	2027	2028	2029->
Kiinteistöt	320 000	3 085 000	7 120 000	240 000
Kadut, puistot, liikunta- ja muut yleiset alueet	1 265 000	650 000	240 000	1 285 000
Muut investoinnit ja pitkävaikutteiset menot	65 000	95 000	0	0
Maanhankinta	100 000	100 000	100 000	100 000
yhteensä	1 750 000	3 930 000	7 460 000	1 625 000

6 Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään Toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen rahasumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella. Mainitun välisumman ja rahoituksen rahavirran yhteenlaskettu määrä osoittaa budjetoitujen rahavirtojen kokonaisvaikutuksen kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoituslaskelma € (ulkoiset) ja tunnusluvut 1000 €

	TP 2024	TA 2025	Muutettu TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta	4986	2973	4867	2302	2300	2576
Vuosikate	4984	2973	4867	2302	2300	2576
Tulorah.korjaukset	2					
Investointien rahavirta	-2060	-1300	-1400	-1750	-3085	-7120
Investointimenot	-2140	-1329	-1429	-2050	-3085	-7120
Rahoitusosuudet investointeihin	17	29	29	300		
Pys.vast.hyöd.luov.v	63					
Toiminnan ja investointien rahavirta	2926	1673	3467	552	-785	-4544
Rahoituksen rahavirta	840	-1890	-3890	-2957	1255	3351
Antolainauksen muutos						
Antolainauksen lisäys						
Antolainojen vähennys						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisen lisäys	5000	2000	0	1000	5000	6000
Pitkäaikaisen vähennys	-4160	-3890	-3890	-3957	-3745	-3649
Lyhytaikaisen muutos						1000
Rahavarojen muutos	3766	-217	-423	-2405	470	-1193

Lainamäärä €/as	3 955	4 122	3 705	3 370	3 513	3 779
Lainamäärä (pitkäaik.) €	36574	36993	32721	29764	31019	33370
Lainanhoitokate	0,8	0,8	1,2	0,7	0,8	0,8

Hoitokate						
Vuosikate + lainankorot	3 161 000	3 890 000	5 784 000	2 952 000	2 960 000	3 236 000
Korkokulut + lainanlyhennys	3 977 500	4 807 000	4 770 000	4 022 000	3 811 000	4 309 000

Talousarviovuoden 2026 päättyessä lainamäärä olisi noin 29,8 miljoonaa euroa (3 370 eur/as), mikäli talousarvio ja investointiohjelma toteutuvat esityksien mukaisena. Talousarvio vuonna 2026 uutta pitkäaikaista lainaa otetaan 1,0 milj. euroa ja maksetaan pois 3,9 milj. euroa.